

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE BIJZONDERE TEGENVERZEKERING EN DE BALIE

Sinds de Balie bestaat hebben zich grondige wijzigingen voorgedaan in de maatschappij waarin zij haar functie vervulde. De revolutie van 1789, overigens gekenmerkt door een grondige vernieuwing in de positieve wetgeving, luidde een nieuw tijdperk in, wel afgescheiden van het voorgaande en waarbij ongeveer iedereen zich blijkbaar bewust was van de nieuwe toestand.

Sindsdien is met het voorschrijden van de tijd, hoewel zonder ogenschijnlijk een breuk te betekenen met de voorafgaande periode, geheel het maatschappelijk leven wederom grondig geëvolueerd en, wanneer na 1789 de mens naast of tegenover zijn medemens alleen kwam te staan, komt hij terug hoe langer hoe meer te voorschijn als lid van een collectiviteit of van collectiviteiten, die namens hem of in zijn plaats over zijn lot beschikken en voor hem optreden en waarin zijn individualiteit opgeslorpt wordt.

Deze strekking komt onder de meest uiteenlopende vormen tot uiting : het aansluiten van de verschillende maatschappelijke standen tot allerlei organisaties, zoals syndicaten en dergelijke; het vereenzelvigen van de politieke strekkingen met de partijen en het praktisch verdwijnen van het afzonderlijke initiatief van de politieke mandataris; de uniforme productie van de kleding (confectie), de woning (seriebouw) en de vervoermiddelen (de grote-serie autowagen tegenover de speciaal ontworpen carrosserie van voor 50 jaar); de centrale distributie van radiomuziek, soep, enz. in plaats van de geheel vrije keuze van radio-programma en... menu.

De Balie, die in haar wezen dezelfde gebleven is over heel die periode, zoals ook de gerechtelijke inrichting weinig geëvolueerd heeft, staat also in een maatschappij die grondig geëvolueerd is.

De bijzondere tegenverzekering (in verkorting B. T. V.; contre assurance spéciale of C. A. S. in het Frans) is ongetwijfeld een uiting van ditzelfde algemene streven. Het blijkt dat hoe langer hoe meer aan de gebruikelijke autopolis (burgerlijke verantwoordelijkheid, omnium, diefstal een brand) de bijzondere tegenverzekering gevoegd wordt, ofwel door bijvoegsels aan de hoofdpolis, ofwel door afzonderlijke polis bij een maatschappij die uitsluitelijk de B. T. V. doet. Zoals de automobilist een abonnement neemt voor het onderhoud van zijn wagen, wil hij ook « volledig »

gedekt zijn voor alle gerechtelijke uitgaven verband houdende met het gebruik van zijn wagen.

* * *

De bijzondere tegenverzekering verzekert namelijk aan de betrokkene de gerechtelijke bijstand buiten de gevallen waarin de verzekering zal moeten optreden ingevolge de polis burgerlijke verantwoordelijkheid, d.i. buiten de gevallen waar, ingevolge een ongeval, aanspraken gesteld worden door derdenschadelijders tegen de verzekerde op grond van zijn burgerlijke verantwoordelijkheid, hetzij als burgerlijke partij voor een strafgerecht, hetzij als aanlegger in een burgerlijk geding.

De bijzondere tegenverzekering kent zeer vele varianten voor wat de verzekerde risico's betreft.

Zonder belang voor de Balie is de vorm van B. T. V. die de betaling voorziet, ter ontlasting van de verzekerde, van de bedragen gevorderd ten titel van minnelijke schikking door de ambtenaar van het Openbaar Ministerie. Hierbij weze aangestipt dat dergelijke verzekering tenslotte niet het openbaar belang dient. Nochtans werd gevonnist dat ze niet tegen de openbare orde zou zijn, omdat het hier geen eigenlijke straf betreft, die immers alleen door een vonnis kan opgelegd worden.

De meest belangrijke vormen van tussenkomst op grond van de B. T. V. zijn :

- rechtsbijstand aan de verzekerde voor de politierechtbanken, buiten alle ongeval, op grond van overtredingen op wegcode, wetgeving op het vervoer, enz.;
- rechtsbijstand bij het stellen van een rechtsvordering tegen een derde-verantwoordelijke, wanneer de verzekerde zelf niet gedaagd werd;
- idem voor de mede-inzittenden in de wagen van verzekerde;
- idem voor verzekerde als gewone weggebruiker, d.i. voetganger, tramreiziger, sportliefhebber of -beoefenaar, enz.

Tamelijk ver gezocht is de rechtsbijstand aan de verzekerde in een geschil met zijn eigen verzekeraar-burgerlijke verantwoordelijkheid of omnium-; idem bij een geschil met de fiscus omtrent de verkeersbelasting; idem bij een geschil met leger- of andere overheden bij opeising van zijn wagen.

In sommige B. T. V.-polissen komen gedeeltelijke

omniumverzekeringen voor met allerhande speciale clausules.

Deze verzekering komt in werking op het ogenblik dat de weggebruiker zich normaal een advocaat zou kiezen voor de verdediging zijner belangen. Deze verzekering zal een decisieve rol spelen bij de keuze van de raadsman.

In verband hiermede wezen enkele gebruikelijke clausules aangestipt :

1° De verdediging zal worden waargenomen door de advocaat der maatschappij; en een eigen vrij gekozen advocaat zal voor rekening blijven van de verzekerde; ofwel wordt het onderscheid gemaakt tussen aangenomen en niet-aangenomen advocaten en in het tweede geval moet de verzekerde zelf alle onkosten en honoraria voorschieten en mag hij achteraf de verrechtvaardigde onkosten terug invorderen van zijn verzekering.

Andere polissen bevatten een artikel dat de vrijheid van keuze verklaart te waarborgen, doch hiervan is nergens meer spraak in het formulier voor aangifte van het ongeval, zodat deze vrijheid praktisch een dode letter zal blijven.

2° De maatschappij neemt de leiding van het te voeren geding.

3° Een zeer begrijpelijke clausule voorziet dat de maatschappij kan weigeren een geding te voeren wanneer ze de kans tot slagen te gering acht, wanneer de derde toch insolvent is of deze een billijk geacht voorstel gedaan heeft. Om te beletten dat dit recht willekeur zou worden is voorzien dat de verzekerde die op eigen risico een geweigerd geding gevoerd heeft, achteraf de gewettigde onkosten zal mogen terugvorderen van zijn maatschappij.

Het staat vast dat de B. T. V. voordelen biedt : ze laat toe, zoals alle verzekering, het budget van de verzekerde te normaliseren op een gemiddeld cijfer van uitgaven; de technische diensten (inspecteurs, enz.) van een maatschappij kunnen bij de voorbereiding van een dossier ongetwijfeld nuttig werk verrichten dat de leden van de Balie niet zouden kunnen en ook niet zouden mogen doen.

* * *

Vanuit het standpunt der Balie zijn er heel wat bedenkingen te maken betreffende de B. T. V.

De discussie ging 'er destijds om te weten of de B. T. V. technisch, in hoofdte van de verzekeraar, als een echte verzekering mocht aanzien worden ofwel een gesalarieerd mandaat was en eventueel kan het presteren van diensten het voornaamste doel der verzekering worden. Alle gevallen kunnen verschillend zijn. Het Franse Verbrekingshof (5 Maart 1935) was van mening dat in casu geen risico aanwezig was en het voorwerp der verzekering een willekeurig vrij gevoerd proces betrof. Doch meestal wordt thans de B. T. V. technisch als een echte verzekering aanzien. (Zie Picard et Besson, t. I, n° 14 en 48; Waleffe, t. I, n° 111; Laloux, n° 389; Van Eeckhout-Monette, n° 289.

* * *

De vraag werd gesteld of de B. T. V. in werkelijkheid geen verkapt vorm van zaakwaarneming is.

Onderscheiden we om te beginnen de B. T. V. als bijvoegsel bij een gewone autopolis en de afzonderlijke B. T. V.

Wanneer de advocaat, aangesteld door een verzekeringsmaatschappij, pleit op grond van een polis burgerlijke verantwoordelijkheid, is de verzekerde niet zijn cliënt. Hij pleit exclusief in opdracht van de

maatschappij wier patrimonium in het gedrang komt door eventuele veroordelingen tegen de verzekerde uitgesproken. Wanneer het geding voor een strafrechtbank komt zal in zijn hoofde de strafrechtelijke zijde bij deze behandeling secundair worden. Wanneer er strafrechtelijke vraagstukken bestaan die niet volledig verknocht zijn met het vraagstuk burgerlijke verantwoordelijkheid, en waaraan de verzekerde een bijzonder belang hecht, zal hij dikwijls een persoonlijk raadsman aanstellen.

Wanneer aan de autopolis een B. T. V. gevoegd werd zal de raadsman der maatschappij de derde-verantwoordelijke eventueel ten verzoeken van de verzekerde dagvaarden in schadevergoeding. Bij ongevallen hebben gewoonlijk de beide partijen schade en bij hetzelfde geding of ook nadien kan de tegenpartij, desgevallend bij tegeneis of bij rechtstreekse dagvaarding, de vergoeding vragen van de schade die zij bij hetzelfde ongeval heeft opgelopen. Daar de maatschappij dus eventueel de schade van de tegenpartij zal hoeven te betalen ingevolge de hoofdpolis, is haar patrimonium rechtstreeks en tot de hoge bedragen tot dewelke deze schade kan belopen, verbonden aan het wel-slagen van het geding. Men kan zeggen dat gemiddeld het belang van de maatschappij even groot is als dit van de verzekerde zelf. De raadsman pleit hier ook rechtstreeks voor het patrimonium van de maatschappij, dewelke zijn eigenlijke cliënt is. Slechts in de zeldzame gevallen waarin de andere partij geen schade zou hebben opgelopen, zou het probleem zich stellen zoals bij de afzonderlijke B. T. V. (zie infra).

Bij de verschillende vormen van B. T. V. in een afzonderlijke polis komt het patrimonium der maatschappij niet rechtstreeks in het gedrang bij het al of niet winnen van het geding, tenzij voor de recuperatie der eigenlijke gerechtskosten, alsook onrechtstreekse door de gevolgen van de eventuele ontevredenheid van de verzekerde.

De advocaat neemt de belangen waar van de verzekerde door tussenkomst van een derde persoon, een handelsmaatschappij, dewelke volgens de letter van de polis de leiding van het geding zou hebben.

Hoewel de activiteit van de maatschappij, door bemiddeling van haar inspecteurs en technische diensten, van werkelijk nut is voor het voorbereiden van de dossiers, dient ten minste in het licht van de thans vigerende normen der deontologie aangestipt dat deze activiteit een zaakwaarneming uitmaakt, eventueel weliswaar ondergeschikt in het geheel.

Dient ook de vraag gesteld of, rekening gehouden met de principieel voorop gezette ondergeschikte rol van de eigenlijke diensten gepresteerd door de maatschappij, en de overwegende betekenis van het element « uitkering van sommen voor verdediging en gerechtskosten », de werkelijke bestemming der premien door de verzekerden betaald, eenzelfde en juiste verhouding zal eerbiedigen. I.a.w. of deze verzekering niet tot een devaluatie van de prestatie van de advocaat zal leiden.

Vele polissen voorzien de vrije keuze van de advocaat. Indien deze vrije keuze een realiteit zou zijn, zouden vele bezwaren tegen de afzonderlijke B. T. V. kunnen wegvallen. Zolang in de aangifte-formulieren niet uitdrukkelijk aan de verzekerde de vraag gesteld wordt of hij zelf een advocaat heeft en of hij deze advocaat met de zaak belast wenst te zien, zal er van dit zoveelste artikel van de polis in werkelijkheid niet veel terecht komen. En zelfs met een aangepast formulier zal de mondelinge raad van de vertegenwoordiger of makelaar de uitwerking van dergelijk formulier kunnen teniet doen.

De reden ervan zal altijd dezelfde zijn : de vaste raadsman van de verzekering, die reeksen dossiers pleit voor haar, zal vermoed worden een bijzonder en laag honorarium toe te passen, lager dan dit van een raadsman waarvan de maatschappij niet de vaste cliënt is.

* * *

De literatuur omtrent het vraagstuk schijnt in de B. T. V. geen bezwaren gevonden te hebben.

In het Rechtskundig Weekblad van 12 Maart 1939 schreef Professor Van Dievoet een artikel dat zonder voorbehoud de B. T. V. als een sociale vooruitgang erkende, waartegen de Balie geen bezwaar kon hebben.

In Bulletin des Assurances, 1942, p. 598, verscheen een uitvoerig artikel van Mr Joseph Benoit, der Balie van Brussel, dat zeer grondig en vanuit verschillende gezichtspunten de B. T. V. behandelde en een pleidooi is voor de B. T. V. in alle haar vormen. Het probleem werd evenwel niet onderzocht in het licht van de normen der deontologie der Balie.

De Raad der Orde te Kortrijk besliste op 7 Februari 1939 (tekst verschenen in het Rechtskundig Weekblad op 26 Februari 1939) : « alle medewerking aan organisaties die uitsluitelijk voor doel hebben gedingen » voor derden af te handelen », te verbieden.

Het is deze beslissing die het artikel van Professor Van Dievoet uitlokte.

* * *

De Federatie der Advocaten had destijds een wetsontwerp opgesteld, hetwelk onder meer voorzag dat de advocaat het monopolie zou hebben van alle juridische raadgevingen en waarbij eveneens (in artikel 7) de B. T. V. verboden werd en de nietigheid van de B. T. V.-polissen uitgevaardigd werd.

De Federatie heeft dit zeer absolute standpunt ogenschijnlijk laten varen en het probleem komt niet meer voor op haar vergaderingen.

Het huidige wetsontwerp omtrent het statuut van de advocaat maakt geen gewag van het probleem.

* * *

Dat er zich een vraagstuk stelt zal nochtans niemand ontgaan. De normen die tot op heden als beroepsregels der Balie aangenomen werden, blijken moeilijk verzoenbaar met zekere vormen der B. T. V. Deze normen zijn oud en B. T. V. is nieuw.

De B. T. V. in al haar vormen heeft ingang gevonden in het publiek. Ze is ook in feite in de Balie binnengetreten, vermits de B. T. V.-polissen hun normale uitvoering kennen.

De feiten moeten aangepast worden aan de normen of de normen aan de feiten. Cato leerde Grieks op het einde van zijn leven.

De Federatie der Verzekeraars liet een strijdschrift verschijnen tegen het vroegere project en o.m. zijn artikel 7. Dit schrift zou door alle leden der Balie met vrucht gelezen worden. Tegenover de evolutie van het recht (zijn omvang; de betekenis van het fiscaal recht, van het administratief recht en het sociaal recht) is de aanpassing in de schoot der Balie nog altijd niet gebeurd. De nota der verzekeraars onderlijnt, weliswaar met overdrijving, onze huidige tekortkomingen. Maar niet alles is er onwaar of overdreven in. Het breekt o.m. een lans voor de associatie van advocaten.

Het probleem van het bestaan zelf der Balie stelt zich en zal zich immer scherper stellen.

Het idee der B. T. V. kan zich nog verder uitbreiden, tot andere domeinen dan de autoverzekering.

Ten opzichte van het B. T. V.-vraagstuk, zoals alle andere, moet de Balie tot een positief antwoord en een positieve oplossing kunnen komen. Deze oplossing zou wellicht zeer diepgaande wijzigingen in onze opvattingen kunnen vergen.

* * *

Huidig artikel had niet als doel het probleem op te lossen. Indien het er toe bijgedragen heeft de aandacht er op te vestigen, heeft het zijn doelstelling bereikt.

Mr Gerard VAN HOOF.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 30 April 1953.

Voorzitter : M. Bail.

Verslaggever : M. Bayot.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs Van Rijn en Van Leynseele.

Handelshuur. — Begrip handelshuurovereenkomst. — Zgn. Brouwerijcontract. — Slechts de eigenaar of huurder van de handelszaak is beschermd door de wet van 30 April 1951.

Een handelshuurovereenkomst in de zin van art. 1 van de wet van 30 April 1951 is het niet bij art. 2 derzelfde wet uitgesloten huurcontract betreffende een onroerend goed, dat al naargelang het geval door een uitdrukkelijk of stilzwijgend accoord van partijen in hoofdzaak bestemd is tot het drijven van een kleinhandel.

De bij voormeld artikel 1 bedoelde bestemming is

evenwel geen theoretische; deze bestemming moet effectief door de huurder aan het gehuurde gegeven worden.

De huurder kan zich tegenover de verhuurder slechts dan beroepen op de bepalingen van de wet van 30 April 1951 zo hij eigenaar of huurder is van de in het goed geëxploiteerde kleinhandelszaak.

Deze interpretatie wordt bevestigd door de wordingsgeschiedenis van art. 1 der wet en door haar bepalingen omtrent het recht van de huurder op hernieuwing der huurovereenkomst en op de uitwinningsvergoeding.

N.V. Grote Verenigde Brouwerijen « Aigle-Belgica »
t/ Brouwerij 't Hamerken.

Gelet op het bestreden vonnis d.d. 7 Juni 1952 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, in hoger beroep zetelende;

Over het enig middel ; schending van artikelen 1, 2, 11, 13, 33 en 36 der wet van 30 April 1951 op de han-

delshuurovereenkomsten, gewijzigd door de artikelen 1 en 2 der Wet van 22 December 1951 en vormend de afdeling IIbis van hoofdstuk II van Boek III, titel VIII van het Burgerlijk Wetboek, en 97 der Grondwet,

doordat het bestreden vonnis beslist dat de betwiste verhuring niet onder toepassing valt van de Wet van 30-4-1951, en bijgevolg de opzegging geldig verklaart, krachtens artikel 36 dezer wet, betekend door verweerster aan eiseres tegen 1 December 1951, en eiseres veroordeelt om de gehuurde plaatsen te verlaten en om aan verweerster een vergoeding te betalen van 200 fr. per dag «vanaf 1 December 1951 tot op de dag dat het huurgoed door geïntimeerde zal volledig vrij gemaakt zijn», om reden dat «om de bescherming van de wet van 30 April 1951 in te roepen, men eigenaar of huurder moet zijn van het handelsfonds», dat eiseres noch eigenares noch huurster is van het handelsfonds dat uitgebaat wordt in het betwist gebouw, daar dit laatste door haar wordt onderverhuurd «aan een caféuitbater eigenaar van het fonds ter plaatse uitgebaat, dat overigens, eiseres in verbreking geen enkel handel daadwerkelijk uitoefent in het huurgoed, gezien dit laatste volledig is verhuurd aan de onderhuurder, en dientengevolge bezwaarlijk de bescherming der Wet van 30 April 1951 zou kunnen inroepen, wanneer deze Wet in haar artikel 13 bepaalt dat de huurvernieuwing kan aangevraagd worden «om de voorzetting van dezelfde handel», daar geen vernieuwing kan gevraagd worden voor de voortzetting... van niets»,

dan wanneer, 1) de huurovereenkomsten die onroerende goederen tot voorwerp hebben die, bij gemeen akkoord van partijen, hoofdzakelijk bestemd zijn tot het drijven van kleinhandel, onder toepassing vallen van de Wet van 30 April 1951, met de enige uitzondering der verhuringen beperkend opgesomd door art. 2 dezer wet; 2) artikel 2 van gezegde wet deze huurovereenkomsten niet uit haar toepassingsveld uitsluit, die een onroerend goed tot voorwerp hebben waarin een handelsfonds wordt uitgebaat waarvan de huurder noch de eigendom, noch het genot heeft, 3) bijgevolg onderworpen zijn aan de Wet van 30 April 1951 de huurovereenkomsten die, bij akkoord van partijen, een onroerend goed tot voorwerp hebben hoofdzakelijk bestemd tot het uitbaten van een kleinhandel, toebehorend aan een onderhuurder van de huurder, 4) artikel 13 der wet van 30 April 1951, niet het toepassingsveld dezer wet bepaalt, maar de voorwaarden van het recht op vernieuwing der huur, en overigens niet vereist dat, opdat dit recht zou kunnen uitgeoefend worden, dezelfde handel voortgezet worde door de huurder zelf;

Overwegende dat uit de vaststellingen van de rechter over de grond blijkt dat de rechtsvoorganger van verweerster aan aanlegster een onroerend goed gelegen te Brugge en genoemd «Hôtel Café Restaurant Terminus» verhuurd had;

Dat aanlegster dit goed aan een derde onderverhuurde; dat deze er een aan hem toebehorende handelsfonds exploiteerde, fonds welke hij naderhand aan een zekere Sweetlove afstond; dat aanlegster nooit eigenares noch huurster van dit handelsfonds is geweest; dat de verweerster, steunende hierop dat de tussen haar en aanlegster gesloten huurovereenkomst niet onder de toepassing van artikel 1 der wet van 30 April 1951 viel, aan de aanlegster, opzegging gaf, overeenkomstig artikel 36 van gezegde wet, opzegging die door het bestreden vonnis geldig verklaard werd;

Overwegende dat de voorziening terecht hierop wijst dat, naar de zin van artikel 1 van voormelde wet een handelshuurovereenkomst is het bij artikel 2 niet

uitgesloten huurcontract betreffende een onroerend goed dat, volgens het geval, door een uitdrukkelijke of een stilzwijgende overeenkomst van partijen in hoofdzak bestemd is tot het drijven van kleinhandel;

Maar overwegende dat de bij artikel 1 bedoelde bestemming, indien zij een overeenkomst van de partijen aan de huurovereenkomst veronderstelt, nochtans geen theoretische bestemming is; dat ze door de huurder daadwerkelijk moet verwezenlijkt worden ten opzichte van de verhuurder; dat deze, dienvolgens, om zich tegenover de verhuurder op de bepalingen van die wet te kunnen beroepen, hetzij eigenaar moet zijn van een, in het goed geëxploiteerd kleinhandelsfonds, hetzij dergelijk fonds in huur moet verkregen hebben;

Dat deze interpretatie van de wet bevestigd wordt zo door de voorbereidende werkzaamheden van art. 1 als door de bepalingen betreffende het recht van de huurder op hernieuwing van de huurovereenkomst en op de uitwinningvergoeding;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank jegens de verweerster.

Gezegde kosten begroot op de som van 3.034 frank jegens de eisende partij en op de som van 515 frank jegens de verwerende partij.

NOOT : Zie in ditzelfde nummer het cassatiearrest van dezelfde datum inzake Ardor t/ Hoeben-De Greef. Verg. ook Rechtbank Brugge, 31 Januari 1953, R.W. 1952/53, 1157.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 30 April 1953.

Voorzitter : M. Bail.

Verslaggever : M. Bayot.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.
Adv. : Mrs della Faille d'Huysse en Van Leynseele.

Handelshuur. — Zgn. brouwerijcontract. — Slechts de eigenaar of de huurder van de handelszaak is beschermd door de wet van 30 April 1951.

Uit de samenhang van de artikelen 13, 16, 1, 3° en 25, 4° en 5° van de wet van 30 April 1951 blijkt, dat alleen de eigenaar of de huurder van de in een onroerend goed gedreven handelszaak recht heeft op de bij voormelde wet geregelde hernieuwing van handelshuurovereenkomsten.

Ardor t/ Hoeben-De Greef.

Gelet op het bestreden vonnis d.d. 22 Februari 1952 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen in hoger beroep uitspraak doende;

Over het enig middel : schending van artikels 1, 2, 13 tot 24 van de wet dd. 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds; van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis het vonnis a quo bevestigt en verklaart dat de tussen partijen bestaande huurovereenkomst niet onder de toepassing valt van de wet van 30 April 1951 om reden dat het in het goed uitgebaat handelsfonds aan eiseres niet toebehoort,

dan wanneer het vonnis vaststelt of bekent dat gezegde overeenkomst een onroerend goed betreft dat

uitdrukkelijk tot het drijven van een kleinhandel bestemd was en dat zulk een kleinhandel die in het goed gedreven geweest was, overeenkomstig artikel 1 van de wet volstaat om de overeenkomst als handels-huurovereenkomst te doen beschouwen en om ze onder beschutting van de wet te stellen, wie ook de eigenaar van het er in geëxploiteerde handelsfonds zij:

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt dat aanlegster van de verweerders een onroerend goed in huur heeft verkregen, hetwelk, met gemeen overleg van partijen, tot het exploiteren van een kleinhandel, te weten een herberg, moest bestemd worden; dat aanlegster daarna het onroerend goed onderverhuurde aan een derde herbergier, die er een handelsfonds oprichtte en exploiteerde;

Dat de aan de rechter enige onderworpen vraag deze was of aanlegster, op grond van artikelen 13 tot 14 der wet van 30 April 1951, recht had om van de verweerders de hernieuwing van deze huurovereenkomst te verkrijgen;

Overwegende dat, luidens artikel 13 van gezegde wet, de huurder, bij voorkeur boven alle andere personen, recht heeft de hernieuwing van zijn huurovereenkomst te verkrijgen «om dezelfde handel voort te zetten»;

Dat volgens artikel 16, 1, 3°, de verhuurder zich tegen de hernieuwing van de huurovereenkomst kan verzetten, indien hij het onroerend goed of het gedeelte van onroerend goed waarin de «uittreedende huurder zijn bedrijvigheid uitoefent» wil wederopbouwen;

Dat artikel 25, 4° en 5°, ingeval van ontzegging van het recht op hernieuwing gegrond op een door een derde hoger gedaan aanbod, de verschuldigde uitwinningvergoeding op een verschillend bedrag bepaalt, naargelang deze derde in het goed een andere handel drijft «dan die welke de vroegere huurder er dreef» of er een handel van dezelfde aard drijft;

Dat uit de samenhang van die bepalingen blijkt dat een huurder slechts recht heeft op hernieuwing van de huurovereenkomst, door de wet van 30 April 1951 geregeld, indien hij eigenaar is van het in het onroerend goed geëxploiteerd handelsfonds of wanneer hij dit handelsfonds in huur heeft verkregen;

Overwegende dat die interpretatie van de wet bevestigd werd in de loop van de voorbereidende werkzaamheden;

Overwegende dienvolgens dat, met te beslissen dat aanlegster «die noch eigenares, noch huurster is van het in het onroerend goed geëxploiteerd handelsfonds» geen recht had op de bij artikelen 13 en volgende der wet van 30 April 1951 voorziene hernieuwing van huurovereenkomst, het bestreden vonnis geen enkele der in het middel bedoelde wetsbepalingen heeft geschonden;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank jegens de verweerders.

Gezegde kosten begroot op de som van 3.379 frank jegens de eisende partij en op de som van 617 frank jegens de verwerende partij.

NOOT: Het bestreden vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen, verscheen in het R.W. 1951/52, 1073. Verg. o.a. nog Vrederechter Berchem, 2 December 1952, R.W. 1952/53, 906 met noot en Fr. Vranken, de zgn. Brouwerijcontracten en de interpretatie van sommige bepalingen van de wet op de handelshuurovereenkomsten, R.W. 1952/53, 1041 vv.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 12 December 1952.

Eerste Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. Bareel.

Eerste advocaat-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Onrechtmatige daad. — Door onvoorzichtigheid van een lid van het gewapend verzet veroorzaakte dood. — Oorzakelijk verband. — Nalatigheid van de overheid. — Aansprakelijkheid van de Staat.

Het bestreden arrest wijst er op, dat het ongeval zich niet had kunnen voordoen zonder de fouten, begaan door de officieel erkende verzetsgroep, tot dewelke hij, die het ongeval heeft veroorzaakt, behoorde, in de verplichtingen van welke verzetsgroep de Staat is getreden. Het arrest heeft aldus in feite en bijgevolg op in cassatie onaantastbare wijze geoordeeld, dat er oorzakelijk verband bestaat tussen de begane fouten en de schade, waarvan vergoeding gevorderd wordt. Dit onderdeel van het middel mist derhalve feitelijke grondslag.

Het vonnis a quo, waarvan het bestreden arrest de motivering overneemt, beschouwt als aan schuld te wijten nalatigheden de omstandigheden: 1° dat geen afdoende maatregel was genomen om de nakoming te verzekeren van het verbod om gewapend door de stad te lopen; 2° dat de leden van het gewapend verzet buiten hun dienst in het bezit van patronen werden gelaten; 3° dat gezag en tucht ten enenmale ontbraken.

Waar het beslist dat deze nalatigheden in de zin van de artikelen 1382 en 1383 B.W. fouten of nalatigheden opleveren, waaruit de verplichting ontstaat om de aan een ander toegebrachte schade te vergoeden, heeft het bestreden arrest de wettelijke begrippen fout en nalatigheid niet miskend.

Belgische Staat (Landsverdediging) t/ Gaspard en cs.

Gelet op het bestreden arrest, d.d. 6 December 1950 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het enig middel: schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest het vonnis a quo bevestigd heeft met overneming van de motivering daarin en aldus aanlegger in verbreking veroordeeld heeft tot het betalen van 56.320 frank en twee maal 10.000 frank; doordat het bestreden arrest, na bevonden te hebben dat Dubois André op onregelmatige wijze zijn wachtdienst had verlaten om zich naar de stad te begeven op een ogenblik toen en naar een plaats, waar hij wegens de uitoefening van zijn dienst niet behoefde aanwezig te zijn, desniettemin aanlegger krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek veroordeeld heeft tot schadevergoeding wegens het gemis van bewaking, omdat:

1) zelfs indien volgens de verklaringen van enkele getuigen het verboden was met wapens door de stad te lopen, generlei maatregel getroffen was om voor de nakoming van dit verbod te waken; dat echter ten tijde der feiten een kameraad van Dubois zich insgelijks op straat bevond, met zijn geweer gewapend; 2) dat de leden buiten hun dienst in het bezit van patronen werden gelaten; 3) dat gezag en tucht ten enenmale ontbraken, waarvan blijkt geeft de manier waarop Dubois Aimé en zijn kameraden de wachtdienst opvatten;

Zulks terwijl er geen oorzakelijk verband bestaat tussen de beweerdte fouten, waarop in het vonnis

wordt gewezen, en de door Dubois door onvoorzichtigheid veroorzaakte dood;

en terwijl geen enkele dezer fouten de veroordeling kan rechtvaardigen; terwijl voorts, indien weliswaar aan de manschappen was verboden met hun wapens uit te gaan, het zo goed als onmogelijk was hun zulks te beletten; terwijl het verder niet mogelijk was aan de manschappen hun patronen te ontnemen, vermits zij ze steeds binnen hun bereik moesten hebben, daar een offensieve terugkeer van de vijand te allen tijde kon plaats grijpen, — waarvan het von Rundstedt-offensief een bewijs levert, — en daar benden Duitsers zich destijds nog in de streek ophielden :

Overwegende dat in het eerste onderdeel van het middel aan het arrest wordt verweten het vonnis te hebben bevestigd, waarbij aanlegger krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek werd veroordeeld tot het betalen van schadevergoeding, terwijl generhand oorzakelijk verband was bewezen tussen de vastgestelde fouten en de dood van de dochter en kleindochter der verweerders;

Overwegende dat het bestreden arrest erop wijst, dat het ongeval zich niet had kunnen voordoen zonder de fouten, begaan door de officieel erkende verzetsgroep, tot dewelke hij, die het ongeval heeft veroorzaakt, behoorde en in welks rechten en verplichtingen aanlegger is getreden;

Dat het arrest aldus door een feitelijke en bijgevolg in cassatie onaantastbare beoordeling vaststelt dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de begane fouten en de schade, welke vergoeding wordt geëist; dat dit onderdeel des middels feitelijke grondslag mist;

Overwegende dat in het tweede onderdeel des middels wordt aangevoerd dat de door de rechter over de grond als bewezen aangenomen fouten de bestreden beslissing niet rechtvaardigen;

Overwegende dat het vonnis a quo, waarvan het bestreden arrest de motivering overneemt, als aan schuld te wijten nalatigheden beschouwt de omstandigheden : 1) dat generhande degelijke maatregel was getroffen om te waken voor de nakoming van het bevel, waarbij naar luid van de verklaringen van enkele getuigen verboden werd door de stad met wapens te lopen; 2) dat de leden van de weerstand buiten hun dienst in het bezit van patronen werden gelaten; 3) dat gezag en tucht te enenmale ontbraken;

Overwegende dat waar het besluit dat deze nalatigheden in de zin van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek fouten of nalatigheden uitmaken, waaruit de verplichting ontstaat om de schade te vergoeden, welke daardoor aan een ander is berokkend, het arrest het wettelijk begrip van fout of nalatigheid in voormelde bepalingen niet miskend heeft;

Overwegende dat, voor zoveel het de feitelijke onmogelijkheid inroept om de leden van de weerstand te beletten gewapend uit te gaan of om hun patronen te ontnemen, het middel geen steun vindt in de vermeldingen van het arrest of in de andere processtukken;

Dat dit onderdeel des middels niet kan worden aangenomen;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten en tot vergoeding van 150 frank jegens verweerders;

Voormelde kosten begroot jegens de eisende partij op 3.552 frank en jegens de verwerende partij op 430 frank.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 13 Maart 1953.

Zetel : MM. Devaux, voorzitter van de Raad van State, verslaggever, Moureau en Holoye, staatsraden.
Auditoraat : M. Maroy, auditeur.

1. **Rijkspersoneel. — Bevordering. — Algemene regelen** (1 tot 5).
2. **Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Middel** (1 en 4).
3. **Rijkspersoneel. — Bevordering. — Recht op bevordering** (3).
4. **Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen** (4 en 5).
5. **Rijkspersoneel. — Inrichting der kaders en betrekkingen. — Directieraad** (4 en 5).
6. **Rijkspersoneel. — Signalement** (6 en 7).

1. *De afgewezen candidaat kan tot staving van een beroep tot nietigverklaring van een bevordering slechts zijn persoonlijke bezwaren of bezwaren die de nietigheid van de beslissing wegens schending van een regel van openbare orde met zich kunnen brengen, doch geen persoonlijke bezwaren van andere kandidaten doen gelden.*
2. *Hoewel de directieraad bij het rangschikken der ambtenaren die candidaat zijn voor een bevordering, niet gebonden is door de anciënniteit van de kandidaten, is het hem niet verboden hiermede rekening te houden, voor zover zijn keuze in het belang van de dienst wordt gedaan.*
3. *Het signalement « Zeer goed » behelst volstrekte prioriteit voor de bevordering tot een hogere graad. Een candidaat is niet gerechtigd zich te beroepen op een signalement « Zeer goed », dat hem pas na de door hem bestreden bevordering is toegekend.*
4. *Een verzuim kan eerst dan een grond van vernietiging worden, wanneer het een resultaat van een rechtsweigering is.*
Namelijk is een candidaat voor een bevordering niet gerechtigd, er over te klagen dat hij door de directieraad niet is gehoord, wanneer het bezwaarschrift, dat hij tegen de voordracht tot bevordering heeft ingediend, niet moest geïnterpreteerd worden als een vraag om gehoord te worden.
5. *De notulen van de directieraad, beslissende inzake bevordering tot een hogere graad, hoeven niet te vermelden wat de bezwaarschriften inhouden, doch enkel dat de bezwaarschriften aan de raad werden voorgelegd en dat een beslissing werd genomen.*
6. *Het personeelslid dat een signalementsvorstel terugstuurt na voor akkoord te hebben ondertekend is niet gerechtigd te beweren dat de bijgevoegde nota, waarbij hij bij zijn hiërarchische meerdere de motieven deed gelden welke deze in aanmerking had kunnen nemen om hem het hoger signalement toe te kennen, door de administratie had moeten geïnterpreteerd worden als het in artikel 12 van het koninklijk besluit van 7 Augustus 1939 bedoelde bezwaarschrift.*
Te meer daar het personeelslid, na kennis te hebben gekregen van het toegekende signalement, dat overeenstemde met het voorstel, geen beroep heeft ingesteld bij de raad van beroep.
7. *In het feit, dat de signalementstaat eenvoudig de stempel en niet de handtekening van de secretaris-generaal droeg, ligt geen onregelmatigheid wanneer niet betwist wordt dat het voorgestelde signalement door de directieraad is toegekend.*

Litwinski t/ Belgische Staat (Minister van Economische Zaken en Middenstand).

Gezien het op 15 December 1951 ingediende verzoekschrift, waarbij Georges Litwinski de nietigverklaring eist van «het koninklijk besluit van 19 September 1951, dat in het Belgisch Staatsblad van 22-23 October 1951 werd bekendgemaakt en dat de H. Mamilie H., bestuurssecretaris, bevorderde op datum van 1 Juli 1951 tot de graad van eerstaanwezend inspecteur» bij het ministerie van Economische Zaken en Middenstand;

Overwegende dat het eerste ingeroepen middel in het verzoekschrift als volgt luidt :

1. dat het vanwege de Directieraad een miskenning was van het derde lid van artikel 22 van het koninklijk besluit van 7 Augustus 1939 betreffende het signalement en de bevordering van het Rijkspersoneel, de verscheidene door een reclamant ingebrachte argumenten niet in overweging te nemen, omdat deze geen grotere anciënniteit had; dat de rangschikking voor het personeel der 1e categorie door de directieraad zelf en niet a priori volgens de anciënniteit moest worden bepaald...;

Overwegende dat verzoeker met dit middel, dat in het lid n° 2 van zijn verzoekschrift verder wordt uiteengezet, beweert dat de bestreden benoeming moet worden vernietigd omdat de directieraad de rangschikking onregelmatig heeft opgemaakt;

Overwegende dat verzoeker, volgens de memorie van wederantwoord, tegen de bestreden benoeming niet alleen bezwaren inbrengt aangaande het onderzoek van zijn bezwaarschrift door de directieraad, en de vergissing of rechtsweigeren waarvan hij het slachtoffer zou zijn geweest, maar ook inroept dat andere candidaturen dan de zijne, en andere bezwaarschriften bij de directieraad tegen de voordracht van de ambtenaar wiens benoeming wordt bestreden, onvoldoende zijn onderzocht, wat een gebrek zou inhouden;

Overwegende dat verzoeker alleen zijn persoonlijke bezwaren mag doen gelden, of ook bezwaren die de nietigheid der beslissing wegens schending van een regel van openbare orde met zich kunnen brengen, maar niet de persoonlijke bezwaren van andere candidaten;

Overwegende dat verzoeker inroept dat de rangschikking van de kandidaten die tot de eerste categorie behoren door de directieraad moet worden vastgesteld en dat deze onregelmatig is te werk gegaan wanneer hij met de onderscheidene anciënniteit van de kandidaten rekening heeft gehouden om de bezwaarschriften te verwerpen ingediend tegen de voordracht tot benoeming van bestuurssecretaris Mabilie, die geacht werd de meeste anciënniteit te bezitten;

Overwegende dat volgens artikel 22 van het koninklijk besluit van 7 Augustus 1939, bij gelijk signalement de rangschikking voor het personeel der 1e categorie door de directieraad wordt bepaald, terwijl zij in hetzelfde geval voor het personeel der 2e en 3e categorieën door de anciënniteit wordt bepaald; dat die voorziening aldus de directieraad, wanneer het gaat om personeel der 1e categorie, bij zijn beoordeling vrij laat, maar hem niet verbiedt in dat geval rekening te houden met de anciënniteit; dat zij aan het oordeel van de directieraad de redenen van zijn keuze overlaat, voor zover die keuze in het belang van de dienst wordt uitgeoefend;

Overwegende dat volgens het tweede lid van art. 22 de vermelding van het signalement «zeer goed» «in

die orde volstreekte prioriteit voor de bevordering tot een hogere graad behelst »;

Overwegende dat de ambtenaar wiens benoeming wordt aangevallen, het signalement «zeer goed» had, terwijl verzoeker slechts «goed» had, maar dat verzoeker de regelmatigheid van het hem toegekende signalement betwist; dat hij beweert dat hij tegen dat signalement een bezwaarschrift heeft ingediend en dat tot de rangschikking met het oog op de voordrachten tot benoeming besloten is zonder dat de directieraad dat bezwaarschrift had onderzocht;

Overwegende dat luidens het tweede lid van art. 12 van het koninklijk besluit van 7 Augustus 1939 «de ambtenaar, indien hij oordeelt dat de voorgestelde signalementsvermelding niet gewettigd is, in die zin de signalementstaats viseert»; dat op die staats vermelding «pas d'accord» voorkomt, dat het bezwaarschrift had moeten worden ingediend door die vermelding te ondertekenen; dat verzoeker, aan wie zijn signalementsvoorstel door zijn hiërarchische meerdere overeenkomstig het bepaalde in het statuut was medegedeeld, de signalementstaats heeft teruggestuurd na de vermelding «d'accord» te hebben ondertekend;

Overwegende dat verzoeker aan zijn ondertekening voor akkoord evenwel toevoegde : «voir note conjointe»; dat verzoeker met die nota, die getiteld was «Note pour M. l'Inspecteur général Buyse — Objet : signalement», niet uitdrukkelijk een bezwaarschrift tegen het signalementsvoorstel indiende maar bij zijn hiërarchische meerdere, die het signalement had opgemaakt, de redenen deed gelden, welke deze in aanmerking had kunnen nemen om hem het signalement «zeer goed» toe te kennen; dat verzoeker als gevolg op die nota niet het in voornoemd artikel 12 bedoelde bericht van ontvangst kreeg, welk bericht hij had moeten ontvangen indien die nota begrepen was als zijnde het in die bepaling bedoelde bezwaarschrift; dat niet-tegenstaande zodanig bericht van ontvangst niet werd afgegeven en het in artikel 12 bedoelde bezwaarschrift binnen tien dagen na de mededeling van het signalement had moeten worden ingediend, verzoeker niets ondernam; dat verzoeker dus geen reden heeft om te beweren dat hij een bezwaarschrift tegen het signalementsvoorstel heeft ingediend;

Overwegende dat op 31 Mei 1951 zijn signalementstaats hem opnieuw werd medegedeeld met ditmaal niet meer het *voorgestelde* signalement, maar wel het *toegekende* signalement dat «goed» bleef; dat die signalementstaats wel is waar bij gebreke van bezwaarschrift — het voorgestelde signalement werd immers behouden — hem niet opnieuw moest worden overgemaakt maar dat deze procedure volgens de verschillende signalementstaten die in het dossier voorkomen, in het ministerie van Economische Zaken en Middenstand niet uitzonderlijk is; dat verzoeker ditmaal tekende na de vermelding «d'accord» te hebben geschrapt, maar geen beroep instelde bij de interdepartementale raad van beroep;

Overwegende dat volgens artikel 17 van het koninklijk besluit van 7 Augustus 1939 beroep openstaat bij de raad van beroep aan de ambtenaar die oordeelt dat het toegekende signalement hem benadeelt; dat dit beroep binnen tien dagen na mededeling van het signalement moet worden ingediend; dat over dit recht van beroep kan beschikken zowel hij wiens bezwaarschrift niet regelmatig onderzocht werd, als hij wiens bezwaarschrift geen gevolg kreeg;

Overwegende dat de directieraad zijn macht niet heeft overschreden door de rangschikking vast te stellen volgens het aan verzoeker toegekende signalement, vermits deze verzuimd had zich uitdrukkelijk te be-

dienen van de procedure van beroep, welke het statuut van het Rijkspersoneel te zijner beschikking stelt;

Overwegende dat verzoeker niet gerechtigd is zich te beroepen op het signalement « zeer goed », dat hem bij de signalementstaat van 11 Juni 1952, dus op een latere datum dan die van de bestreden benoeming, werd toegekend;

Overwegende dat verzoeker eveneens inroept dat hij bij de directieraad een bezwaarschrift had ingediend tegen de voordracht tot bevordering van de ambtenaar wiens benoeming hij aanvalt, maar dat hij niet werd gehoord, ofschoon hij daarop recht had krachtens artikel 23 van het koninklijk besluit van 7 Augustus 1939;

Overwegende dat hij weliswaar bij de directieraad een bezwaarschrift heeft ingediend, maar in zijn bezwaarschrift van 15 Februari 1951 niet gevraagd heeft om te worden gehoord; dat hij in zijn brief van 24 Maart 1951 aan de secretaris-generaal schrijft: « Ik had de eer op 15 Februari 1951 aan de Heer Voorzitter van de Directieraad een bezwaarschrift tegen de bedoelde bevordering te sturen, steunend op mijn opeenvolgende voordrachten in het bestuur der nijverheid; ik zou daaraan een aantal beschouwingen willen toevoegen, die ik aan de Directieraad zou uiteenzetten, mocht deze me horen »; dat de Directieraad geen reden had om de bewoordingen van die brief noodzakelijk op te vatten als zijnde het in voornoemd artikel 23 bedoelde verzoek om gehoord te worden; dat een verzuim eerst dan een grond van nietigheid kan worden, wanneer het het resultaat is van een rechtswijziging;

Overwegende dat uit de notulen van de vergadering van de directieraad van 15 Mei 1951 blijkt dat de dertien bezwaarschriften, waaronder dat van verzoeker, ingediend tegen de voordracht tot bevordering, aan die directieraad zijn voorgelegd; dat de notulen niet de inhoud van de bezwaarschriften hoefden aan te geven, maar wel moesten vermelden dat deze aan de directieraad waren voorgelegd en dat een beslissing was genomen; dat verzoeker uit de bondigheid van die notulen niet kan afleiden dat de directieraad aan zijn plicht is te kort gekomen en de hem voorgelegde bezwaarschriften niet behoorlijk heeft onderzocht;

Overwegende dat geen onderzoek nodig is over de betwisting door verzoeker opgeworpen, dat de ambtenaar, wiens benoeming hij aanvalt, wegens zijn anciënniteit werd bevoordeeld; dat bestuurssecretaris Mabbille, doordat zijn signalement « zeer goed » was en dat van verzoeker « goed », volstreekte prioriteit van bevordering had;

Overwegende dat geen onregelmatigheid ligt in het feit dat de signalementstaat eenvoudig de stempel en niet de handtekening van de secretaris-generaal draagt; dat niet betwist wordt dat de voorgestelde signalementen door de directieraad zijn toegekend; dat dit overigens blijkt uit de notulen van de beraadslagingen van de directieraad;

Overwegende dat de bestreden benoeming geen machtsoverschrijding inhoudt.

Besluit :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De kosten, bepaald op 300 frank, zijn ten laste van verzoeker.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 18 October 1952.

Voorzitter : M. Vanden Abeele.

Raadsheren : M.M. de Walque en Santenaire.

Advocaat-Generaal : M. Vanhoudt.

Advocaten : Mrs Leboucq en Claus.

Schade door toegebracht lichamelijk letsel. — Berekening van het deswege aan de benadeelde verschuldigde vergoeding.

Schade door lichamelijk letsel. Berekening van de vermoedelijke overlevingsduur volgens de tabellen van Dillaert. Verouderd zijn van de tabellen van Duville - Perreire, die dagtekenen van 1806. Verlenging van de gemiddelde levensduur sedertdien.

« Economische » en « physiologische » levensduur.

De benadeelde mag de vergoedingen krachtens het gemene recht niet samenvoegen met die, welke hij ontvangt als slachtoffer van het delict beschouwd als arbeidsongeval; de door de krachtens de wet verantwoordelijke persoon of de verzekeraar-wet uitbetaalde vergoedingen moeten derhalve worden afgetrokken.

Schatting van zedelijke schade, pijn en smart : zie nader het arrest.

O. M. en Matthijs ,b.p. t/ Hubaut.

Overwegende dat het beroep tijdig en in behoorlijke vorm werd aangetekend; dat, ingesteld te bekwamer tijde, ook waar het gesteund is op de overtredingen van de Wegcode, tot het eindvonnis aan de verjaring onttrokken is;

Overwegende dat uit de debatten vóór het Hof, alsmede uit de laatste besluiten alhier neergelegd blijkt dat, in strijd met de mening van de eerste rechter, de zaak zich heden wel in staat van wijzen bevindt; dat er derhalve aanleiding bestaat het vonnis a quo te niet te doen en bij evocatie over het geheel geschil uiteindelijk te beslissen;

Overwegende dat de volle verantwoordelijkheid van partij Hubaut ter zake definitief vaststaat krachtens het vonnis van de Correctionele Rechtbank te Dendermonde dd. 11 April 1950 en het arrest van dit Hof dd. 18 Mei 1951;

Gezien het deskundig verslag van de aangestelde deskundige geneesheer Dr Steyaert dat, ten overstaan van de burgerlijke partij de werkonbekwaamheid door haar opgelopen bepaalt op :

A. 100 % voor de periode gaande van 21 April 1949 (datum van het ongeval) tot 30 April 1951;

B. 50 % ten bestendige titel vanaf 1 Mei 1951;

Overwegende dat de partijen Matthijs en Hubaut akkoord gaan om deze zienswijze van de deskundige geneesheer aan te nemen en ter zake toe te passen; dat deze zienswijze als billijk voorkomt en terzake dient aangenomen;

Overwegende dat, geboren zijnde op 17 Juli 1907, de burgerlijke partij op de dag van de consolidatie, zijnde 30 October 1951, de ouderdom had bereikt van 43 jaar en negen maand;

Overwegende dat partijen Hubaut en Matthijs het eens zijn om, voor de berekening van de schade aan loonverlies, een basisloon te nemen van 40.000 frank per jaar en voor de kapitalisatie een rentevoet van 4 %; dat deze rentevoet billijk blijkt, terwijl een basisloon van 40.000 frank per jaar op het ogenblik van het ongeval voldoende geschat wordt door het

gemiddeld loon dat de burgerlijke partij genoot gedurende de vier jaar die het ongeval voorafgingen en ook nog door het loon dat, op het ogenblik van het ongeval, het hare was;

Overwegende dat de burgerlijke partij, voor de berekening van haar vermoedelijke overlevingsduur, toepassing vraagt van de tabellen van Dillaert (R. W. 10 Juni 1951), alwaar deze vermoedelijke overlevingsduur voor een man, die 42 jaar oud is, bepaald wordt op 28,93 jaar;

Overwegende dat partij Hubaut daartegen opwerpt dat de tabellen van Duvillard-Perreire dienen toegepast;

Overwegende dat laatstvernoemde tabellen, die dagtekenen van 1806, absoluut verouderd zijn, gesteund zijnde op de maatschappelijke gezondheidstoestand die in en vóór 1806 vigeerde, dewelke echter met de hedendaagse maatschappelijke gezondheidstoestand niet meer kan vergeleken worden zodanig dat deze tabellen van Duvillard-Perreire op gevallen van heden ten dage geen toepassing meer kunnen vinden;

Overwegende dat deze opwerping van partij Hubaut derhalve niet afdoende is om de vraag van de burgerlijke partij te ontzenuwen, waar deze om toepassing verzoekt van de tabellen van Dillaert; dat de burgerlijke partij hieromtrent geen andere opwerpingen doet;

Overwegende dat de burgerlijke partij, die op de dag van de consolidatie van haar toestand (30 April 1951) de ouderdom van 43 jaar had bereikt, volgens de laatstvernoemde tabellen van Dillaert een vermoedelijke physiologische levensduur mag aanvoeren van 28,09 jaar;

Overwegende dat de partijen het erover eens zijn om de economische levensduur van de burgerlijke partij vast te stellen op 20 jaar, te rekenen vanaf 1 Mei 1951 (datum van de consolidatie), dat het kapitalistische-coëfficiënt op 20 jaar met rentevoet van 4 % gelijk is aan 13,5903;

Overwegende dat de burgerlijke partij ten overstaan van het deel van de vermoedelijke physiologische overleving dat «in casu» de economische overlevingsduur te boven gaat, een duur bepaalt van acht jaar, tijdspanne die ter zake dient aangenomen, en hier voor een inkomen voorziet van 20.000,— frank per jaar, zijnde de helft van het hoger aangehaalde basisloon van 40.000,— frank; dat de partij Hubaut, buiten het hierboven reeds verworpen verzoek om de tabellen van Duvillard-Perreire te zien toepassen, daartegen geen opmerkingen doet gelden en geen betwistingen inbrengt;

Overwegende dat de burgerlijke partij dienvolgende een capitalisatie berekening doet gesteund op een jaarlijks basisinkomen van 20.000 fr. met een rentevoet van 4 % berekend over acht annuïteiten, het geheel herleidt tot de helft (omdat de bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid 5 % is);

dat de burgerlijke partij echter aldus tot een bedrag komt «waarde eerste dag na de twintig jaar economisch overlevingsduur»; dat het er hier dienvolgens op aankomt, door een tweede berekening, de waarde van dit bedrag «op de dag der consolidatie» vast te stellen, en ze dienvolgens te herleiden door ze te vermenigvuldigen met het gepaste coëfficiënt voor twintig jaar vervroegd;

Overwegende dat partij Hubaut terecht aanvoert dat de burgerlijke partij de vergoedingen van gemeen recht niet mag samenvoegen met deze die ze ontvangt als slachtoffer van het delict beschouwd als werkongeval;

dat derhalve de vergoedingen verstrekt door de verzekeraar-wet op verantwoordelijke-wet hier dienen afgerekend;

dat de burgerlijke partij hiermede overigens akkoord gaat;

Overwegende dat de tegemoetkomingen die de burgerlijke partij ten deel vallen als slachtoffer van het werkongeval de volgende zijn :

a) voor de eerste 28 dagen (of eerste kalendermaand) van de tijdelijke volledige werkonbekwaamheid: de helft;

b) voor de volgende drie en twintig maanden van de tijdelijke volledige werkonbekwaamheid: de twee/derde;

c) voor de bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid van 50 %, gedurende de twintigjarig vermoedelijke economische overlevingsduur: eveneens de twee/derde;

Overwegende dat de burgerlijke partij Matthys een som van 500 frank vordert uit hoofde van haar reis naar Antwerpen om zich aldaar te onderwerpen aan het deskundig onderzoek van Dr Steyaert, ter zake als deskundige aangesteld om de lichamelijke schade-lijke gevolgen te bepalen die Matthys onderstaan heeft ter oorzaak van het delict dat Mabaut pleegde;

dat deze som als verschuldigd voorkomt;

Overwegende dat aan de burgerlijke partij Matthys een provisionele vergoeding van 25.000 fr. werd toegekend met de gerechtelijke intresten, dit bij vonnis der correctionele rechtbank te Dendermonde dd. 11 Mei 1950, samen met het arrest van dit Hof dd. 18 Mei 1951;

Overwegende dat de schade gevorderd door de burgerlijke partij aan de hand van de hierboven gedane beschouwingen, aangelegde functies en gegevens als volgt dient uitgerekend en beraamd;

Zedelijke schade, pijn en smart :

Overwegende dat de schade uit dien hoofde bestaat uit het minderwaardigheidsgevoel die een bestendige werkonbekwaamheid met zich brengt, door het feit zelf van een tweejarenlange volledige werkonbekwaamheid; door de veelvuldige en langdurige geneeskundige en heelkundige verzorging en bewerkingen; door een langdurige bedlegerigheid; de pijn veroorzaakt door het ongeval zelf; het geklemd zitten tussen betontrilmachines en bodem, enz.; dit alles te samen, overdreven geschat door de burgerlijke partij op 350.000 fran., billijk en ex aequo et bono te ramen is op 125.000 frank;

Stoffelijke schade :

a) Loonverlies gedurende de eerste 28 dagen der volledige werkonbekwaamheid waarvan de helft afgedragen door de verzekeraar-wet op $40.000 \times \frac{1}{2} : 12 = 1.666,60$ frank;

b) Loonverlies gedurende de overige 23 maanden der volledige werkonbekwaamheid, waarvan de $\frac{2}{3}$ afgedragen door de verzekeraar-wet of $40.000 \times \frac{2}{3} \times \frac{1}{12} = 25.555,50$ frank;

c) Loonverlies binst de 20 jaar economische overlevingsduur met een werkonbekwaamheid van 50 %, met een capitalisatierente van 4 % of een coëfficiënt van 13,5903, waarvan de $\frac{2}{3}$ afgedragen door de verzekeraar-wet of $40.000 \times 13,5903 \times \frac{2}{3} : 100 = 90.602,00$ frank;

d) Verlies van inkomen binst de daaropvolgende en laatste 8 jaren van de vermoedelijke physiologische overlevingsduur, met basis van 20.000 fr. per jaar, rentevoet 4 % op grond van een werkonbekwaamheid van 50 % en waarvan de burgerlijke partij een derde vraagt met een coëfficiënt van 3,0728, aldus tot uitslag

komende die niet boven het eisbare staat, of $20.000 \times 50 \times 3,0728 \times \frac{1}{2} : 100 = 10.242,-$ frank;

- e) Reisonkosten naar Antwerpen 500 frank;
of een totaal van 253.557,— frank;

Overwegende dat de burgerlijke partij de vergoedende en de gerechtelijke interessen vraagt; dat haar recht reeds de gerechtelijke interessen op de provisionele som van 25.000 fr. werden toegestaan;

Om deze redenen :

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935; artikelen 211, 215 van het wetboek van strafvordering; 1382 van het burgerlijk wetboek alsook art. 1 der wet van 30 Maart 1891;

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,
Aanvaardt het beroep en verklaart het gegrond,
Doet het vonnis a quo te niet en, opnieuw beslissende bij evocatie,

Veroordeelt de partij Hubaut aan de burgerlijke partij Matthys te betalen :

a) de hoofdsom van 253.57,10 — 25.000,— = 228.557,10 frank;

b) de vergoedende interessen op dit bedrag en ook op het bedrag van de provisionele toegekende 25.000 frank;

c) ook de gerechtelijke interessen op de hier toegekende hoofdsom van 228.557,10 frank;

Verwijst de partij Hubaut verder in de kosten aan de zijde van de burgerlijke partij Matthys in beide instantiën gevallen, kosten op taxatie;

Verwijst hem daarenboven in de kosten van beroep aan de zijde van het Openbaar Ministerie gevallen;

Geeft akte aan de burgerlijke partij Matthys van haar voorbehoud voor de toekomst wegens latere schadelijke gevolgen of verengering in haar toestand.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 14 Juli 1952.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Van Mallegem en De Vreese.

Openbaar Ministerie : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs Delvaux, Thoné en Linard de Guertechin.

Aansprakelijkheid voor schade door instorting van een gebouw. — Toepasselijkheid van art 1386 B.W. ook op gebouwen, die bouwvallig geworden zijn ingevolge oorlogsfeiten. — Aansprakelijkheid krachtens de artikelen 1382 en 1383 B.W. van de eigenaren van het ingestorte gebouw wegens hun nalatigheid. — Vermeerdering der schade doordat de benadeelden te laat hun rechten hebben doen gelden. — Gemeente niet aansprakelijk voor het niet verhinderd hebben van schade aan naburige gebouwen.

Artikel 1386 B. W. is ook van toepassing op door oorlogsfeiten beschadigde gebouwen, die in geval hun bouwvalligheid gevaren oplevert, hetzij door stuttings- of herstellingswerken dienen te worden onderhouden, hetzij moeten worden afgebroken. In het onderhavige geval is de instorting aan het niet verricht zijn van bedoelde werken te wijten, wat voldoende is voor de toepasselijkheid van artikel 1386 Burgerlijk Wetboek.

De eigenaren van het ingestorte gebouw zijn ook krachtens de artikelen 1382 en 1383 B.W. aansprakelijk omdat zij nagelaten hebben de zichtbare bouw-

valligheid van hun eigendom te verhelpen, hetzij omdat zij zich zo weinig om hun eigendom bekommerd hebben, dat zij van de bouwvalligheid daarvan geen kennis hebben gedragen.

Zij behoeven echter niet in te staan voor de vermeerdering van schade, die een gevolg is van de nalatigheid der benadeelden om hun recht op vergoeding tijdig te doen gelden en het stijgen der prijzen na het intreden der schade. Deze moet geschat worden naar de ten tijde der instorting geldende prijzen.

De gemeente is verplicht maatregelen te nemen ter bescherming van de veiligheid langs de openbare weg, doch niet ter voorkoming van schade aan naburige gebouwen.

De quasi-delictuele aansprakelijkheid der openbare besturen bestaat slechts in geval van schending van een burgerlijk recht : de eigenaar van een gebouw heeft als regel tegenover de gemeente geen burgerlijk recht op bescherming van zijn eigendom tegen de bouwvalligheid van een aanpalend gebouw.

Meyts en cons. en stad Oostende t/ Vermeersch.

Advies van O.M.

Op grond van de bewering dat gedurende de nacht van 17 tot 18 Maart 1947 het deel van een gevelmuur van een door oorlogsfeiten geteisterd gebouw, gelegen te Oostende, Troonstraat 31, neergestort was op het aanpalend gebouw, zijnde een garage met verdieping, waaraan hierdoor aanzienlijke schade zou zijn veroorzaakt, heeft geïntimeerde, juffrouw Vermeersch, eigenares van dit laatste gebouw, op 7/16 Januari 1950 voor de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge een eis ingesteld, die ertoe strekte op grond van de artikelen 1386, 1382, 1383 van het B.W. de consoorten Meyts in hun hoedanigheid van nalatige eigenaars van het ingestorte bouwwerk en de stad Oostende, wegens haar plichtsverzuim bij het waken over de veiligheid van haar ingezetenen en hun goederen, ieder voor het geheel of de enen bij gebrek van de anderen, te horen veroordelen tot een schadeloosstelling ten bedrage van 300.000 frank, met vordering om voorlopig een deskundige te benoemen ten einde de geleden schade te bepalen.

Na haar bevoegdheid ten opzichte der stad Oostende te hebben erkend en de opgeworpen verjaring van de rechtsvordering te hebben afgewezen, heeft de Rechtbank bij vonnis op tegenspraak dd. 24 Januari 1951 de eis ontvankelijk verklaard, en, vooraleer ten gronde te beslissen, oorspronkelijke aanlegster ertoe gemachtigd door alle middelen rechtens, getuigen inbegrepen, bepaalde feiten te bewijzen, waaruit de werkelijkheid van de instorting en van de daardoor veroorzaakte schade zou blijken, en tevens een deskundige aangesteld ten einde de aard van die schade te bepalen en het bedrag ervan te schatten.

Tegen dat tussenvonnis hebben de consoorten Meyts en de stad Oostende tijdig, rechtsgeldig en ontvankelijk hoger beroep ingesteld, terwijl inmiddels het getuigenverhoor op 18 Februari 1952 reeds doorging, evenwel onder uitdrukkelijk voorbehoud vanwege beide appellanten.

I. — Het eerste bezwaar, dat door appellanten tegen het bestreden vonnis wordt ingebracht, is, dat ten gevolge van de schuldige nalatigheid van geïntimeerde de onderzoeksmaatregelen te laat gelast werden, waardoor de rechten van de verdediging zouden gekrenkt zijn, daar vijf jaar na de instorting de ligging van de plaats der feiten gewijzigd werd, terwijl na

verloop van zulkdanige tijd de getuigenissen noodzakelijk onduidelijk moeten zijn en het dienvolgens niet mogelijk blijkt op dergelijke broze gegevens een gebeurlijke veroordeling ten gronde ernstig te doen steunen.

Dat geïntimeerde inderdaad blijk gegeven heeft van een betreurenswaardige vertraging om de oorzaak en de omstandigheden van het schadegeval, evenals de omvang en het bedrag der schade op tegenspraak tussen partijen te doen vaststellen en verder de vordering tot schadeloosstelling voor de bevoegde rechter aanhangig te maken, kan bezwaarlijk ontkend worden, alhoewel de uitleg, welke zij tot verschoning hiervan verstrekt, enigszin kan worden aanvaard, althans wat betreft de eerste maanden, die op het schadelijk feit zijn gevolgd.

De eerste rechter heeft trouwens deze vertraging uitdrukkelijk vastgesteld alsmede de niet dienende noch afdoende aard van de louter éézijdige deurwaardersconstatering, welke door geïntimeerde als enig bewijs van het schadegeval werd voorgebracht.

Wij menen echter de zienswijze van de eerste rechter te mogen aanvaarden waar hij overwogen heeft dat het te laat optreden nochtans geen reden was om de vordering «hic et nunc» af te wijzen, in zoverre geïntimeerde nog in de mogelijkheid zou verkeren het schadegeval zelf en het bedrag der schade op een wettelijke wijze te bewijzen.

In verband met de gegevens der zaak en de door geïntimeerde voor de eerste rechter aangevoerde feiten kon naar ons oordeel, wel aanvaard worden dat het toch nog mogelijk was bedoeld wettelijk bewijs in de door de Rechtbank voorgeschreven en toch voor tegenbewijs enigszins vatbare onderzoeksmaatregelen te vinden, waarvan, na hun tenuitvoerlegging en bij het beslissen over het geding ten gronde de Rechtbank trouwens de uitslagen, hun geloofswaardigheid, hun betekenis en hun al dan niet beslissende aard uiteindelijk dan nog vrij zou kunnen beoordelen.

Terloops wege trouwens opgemerkt dat het reeds gehouden getuigenverhoor er op gewezen heeft, dat het gelasten van deze eerste onderzoeksmaatregel toch niet zo nutteloos gebleken is als appellanten willen beweren, terwijl het anderzijds de taak van de aangestelde deskundige zal zijn te verklaren of het hem al dan niet mogelijk is geweest de hem toevertrouwde opdracht te vervullen.

II. — Waar de stad Oostende thans in hoger beroep geen bezwaar meer oppert nopens de ontvankelijkheid van de tegen haar ingestelde oorspronkelijke eis, beweren integendeel de consoorten Meyts dat de Rechtbank ten onrechte deze eis, ingesteld wat hen betreft op grond van artikel 1386 van het B. W., ontvankelijk heeft verklaard, daar de instorting van de gevelmuur, waarvan zij eigenaars zijn, niet het gevolg was van een verzuim in het onderhoud of van een gebrek in de bouw, maar wel van een oorlogsfeit, waardoor de bedoelde muur, zomede het ganse gebouw waarvan hij deel uitmaakte, in aanzienlijke mate geteisterd werd.

Het gebouw van de consoorten Meyts werd inderdaad naar hun niet tegengesproken beweringen geteisterd in 1944. De instorting van de gevelmuur gebeurde echter in de nacht van 17 tot 18 Maart 1947.

Indien redelijkerwijze kan aangenomen worden dat het oorlogsfeit de instorting van de gevelmuur beïnvloed heeft, samen met de occasionele oorzaak van een langs de kust niet als uitzonderlijk te beschouwen stormwind, komt het er nochtans in de eerste plaats op aan na te gaan of sedert die oorlogsfeiten tot op het ogenblik van de schadelijke instorting het voor de eigenaars mogelijk was de nodige maatregelen te

treffen ten einde te voorkomen dat de instorting van het «gebouw» aan derden schade zou berokkenen; in het bevestigend geval zouden zij op grond van artikel 1386 van het B. W. beslist aansprakelijk zijn, vermits in dat geval het verzuim in het onderhoud van de gevelmuur zijn instorting mogelijk heeft gemaakt en aldus, alhoewel in samenloop met een vreemde oorzaak (oorlogsfeiten), nochtans in min of meer aanzienlijke mate daadwerkelijk zou hebben bijgedragen tot het veroorzaken van de schade. (Zie: De Page, B. II, uitg. 1948, n° 999, littera B, en de rechtspraak onder de voetnoten (4) en (5), alsook n° 1048 en 1049; De Page, Complément ass., T. II et III, uitg. 1951, n° 999 en de rechtspraak aangehaald onder voetnoot (1); Brussel, 29 Mei 1948, R. G. A. R. 1948, n° 4301, Bull. Ass. 1949, 87; Burg. Rb. Antwerpen, 30 Maart 1950, J. T. 1951, blz. 10-11; Brussel, 23 September 1950, R. G. A. R. 1951, n° 4736.)

Welnu, noch voor de eerste rechter, noch voor het Hof wordt door de consoorten Meyts gesteld, dat zij tussen 1944 en Maart 1947, zijnde dus gedurende een tijd van een drietal jaren, enigerlei stuttings- of slopingswerken zouden hebben doen uitvoeren ofwel andere gepaste maatregelen zouden hebben getroffen ten einde elke schade, hierdoor aan derden veroorzaakt, te voorkomen, alhoewel zij daartoe over de nodige tijd hebben beschikt.

Wel integendeel, zoals de Rechtbank zeer juist vaststelt, betekent hun voor de eerste rechter uitgedrukte bewering, dat zij ervan onwetend waren, dat hun gebouw enig gevaar voor de geburen zou opleveren, een impliciete toegeving van hun volledig onderhoudsverzuim. Trouwens, hun voorgehouden onwetendheid nopens de onveilige staat van de gevelmuur ware geenszins dienend, vermits de aansprakelijkheid van de eigenaar van een ingestort gebouw gegrond is op een schuld, dewelke «juris et de jure» vermoed wordt, zodra een verzuim in het onderhoud van het gebouw — in casu de gevelmuur — bewezen is. (Zie: De Page, B. II, n° 998 3° en 999; Mazeaud, B. II, n° 1032; J. Dabin, R. C. J. B., 1949, blz. 50 en vlg.; H. IV, sectie 3.)

Al deze principes werden door uw Kamer bij haar arrest dd. 28 Mei 1952 in zake de N.V. Steenbakkerij van Burght t/ Mahieu, De Wulf en de N.V. Steenbakkerij van Burght t/ de gemeenten Kruikebeke en Burcht, duidelijk in het licht gesteld; zij vinden ook in het onderhavige geval hun volledige toepassing om tot de ontvankelijkheid van de oorspronkelijke eis ten opzichte van de appellanten Meyts beslist te besluiten.

Wij besluiten dienvolgens tot de afwijzing van het hoger beroep van beide appellanten als zijnde niet gegrond.

Gent, 25 Juni 1952.

J. Matthijs.

Arrest

Overwegende dat de zaken nummers 4522 en 4541 verknocht zijn en dienen te worden samengevoegd;

Ten aanzien van de consoorten Meyts:

Overwegende dat het Hof de oordeelkundige beschouwingen van de eerste rechter volkomen overneemt;

dat, zo geïntimeerde blijken gegeven heeft van een betreurenswaardige traagheid in het vervolgen van haar rechten, het nochtans niet a priori onmogelijk is dat zij dank zij de bevolen onderzoeksmaatregelen bewijzen zou door de instorting van bedoelde gevelmuur schade te hebben geleden en eventueel voor welk bedrag;

dat in strijd met de bewering van appellanten artikel 1386 B. W. wel toepasselijk is op geteisterde gebouwen welke, in geval hun bouwvalligheid gevaren oplevert, hetzij door stuttings- of herstellingswerken dienen te worden onderhouden, hetzij moeten worden afgebroken; dat in casu de instorting aan de afwezigheid van bedoelde werken te wijten is, wat voor de toepasselijkheid van artikel 1386 volstaat;

dat bovendien de consoorten Meyts ook krachtens de artikelen 1382, 1383 aansprakelijk kunnen gesteld worden, hetzij omdat zij nagelaten hebben de zichtbare bouwvalligheid van hun eigendom te verhelpen, hetzij omdat zij zo weinig naar hun eigendom hebben omgezien, dat zij de bouwvalligheid ervan niet hebben gekend;

Overwegende nochtans dat appellanten niet moeten instaan voor de vermeerdering van schade, welke ten gevolge van het opslaan der prijzen in de laatste jaren uit de nalatigheid van geïntimeerde voortvloeit; dat de vaststelling der schade in 1947 had moeten gebeuren en dat bijgevolg de gebeurlijke schadevergoeding ook volgens de prijzen van 1947, voor zoveel deze prijzen lager zijn dan de huidige, moet geraamd worden; dat er grond bestaat om dienaangaande de opdracht van een deskundige te verbeteren; dat het ook past bij het bepalen van deze opdracht het accent te leggen op het door de deskundige na te gaan oorzakelijk verband tussen de vast te stellen schade en de instorting van bedoelde gevelmuur.

Ten aanzien van de stad Oostende :

Overwegende dat de vordering steunt op een beoogde nalatigheid in de toepassing van de artikelen 145 en 146 van het gemeentereglement, waarbij de stad Oostende de voorwaarden bepaalt waarin zij, desnoods eigenmachtig, bouwvallige gebouwen kan doen herstellen of afbreken;

Overwegende dat voormelde reglementsbepalingen, zoals blijkt uit de tekst zelf van artikel 147, 1° lid, getroffen werden tot bescherming van de veiligheid langs de openbare weg; dat de plicht van de stad niet meer zo duidelijk is, wanneer het, zoals in casu, gaat om de veiligheid van aanpalende eigendommen;

Overwegende dat deze beschouwing van des te groter belang is dat de aan de stad verweten nalatigheid de schade niet rechtstreeks heeft veroorzaakt; dat enkel het niet verhinderen der schade aan de stad zou kunnen worden verweten; dat, waar het gaat om een eenvoudig verzuim de schade te verhinderen, de vraag of de aansprakelijk gestelde persoon de plicht had op te treden, met veel omzichtigheid moet worden beoordeeld;

Overwegende in feite dat de aandacht van de stad wel gevestigd was op het gevaar dat het gebouw der consoorten Meyts voor het verkeer in de straat opleverde, maar niet op het gevaar van instorting van de scheidsmuur op het naburig gebouw van geïntimeerde (cfr. brief van geïntimeerde dd. 1 November 1946), dat het dus geenszins gebleken is dat de stad de bouwvalligheid van bedoelde scheidsmuur had moeten kennen en nalatig geweest is, omdat zij deze scheidsmuur niet heeft doen afbreken;

Overwegende anderzijds dat de quasi-delictuele aansprakelijkheid der openbare besturen slechts bestaat in geval van schending van een burgerlijk recht; dat niet blijkt, dat geïntimeerde tegenover de stad Oostende een burgerlijk recht zou bezitten tot bescherming van haar eigendom tegen de bouwvalligheid van een aanpalend gebouw;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935; alle verdere of strijdige conclusiën verwerpende; Gehoord de heer Matthijs, substituut-procureur-generaal, in zijn gedeeltelijk eensluidend advies;

Voegt samen de zaken ingeschreven onder nummers 4522 en 4541;

Ten aanzien van de stad Oostende :

Verklaart het beroep van deze partij ontvankelijk en gegrond; doet het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzende, wijst de oorspronkelijke eis, in zover hij tegen de stad Oostende gericht is, als ongegrond af; veroordeelt geïntimeerde tot de kosten der stad Oostende in beide aanleggen;

Ten aanzien van de consoorten Meyts :

Verklaart het hoger beroep, ingesteld door de consoorten Meyts ontvankelijk, maar niet gegrond, onder voorbehoud van het hierna opgemerkte aangaande de opdracht van de deskundige;

Bevestigt het bestreden vonnis, behalve wat deze opdracht aangaat, zegt dat de deskundige als opdracht zal hebben :

Na partijen en hun raadslieden verwittigd te hebben, ze aangehoord te hebben in hun middelen en opmerkingen en alle nuttige inlichtingen te hebben ingewonnen, het goed, gelegen 29, Troonstraat, te Oostende, te bezichtigen, na te gaan of het thans nog mogelijk is de schade vast te stellen, welke aan dit goed toegebracht werd door de instorting van de scheidsmuur van het naburig gebouw Troonstraat 31; deze schade te beschrijven, het bedrag ervan te schatten, met inachtneming van de prijzen van 1947, voor zoveel deze lager zijn dan de huidige; de partijen zo mogelijk te verzoenen; het gemotiveerde en onder ede bevestigde verslag ter Griffie van de Rechtbank van eerste aanleg neer te leggen;

Veroordeelt de consoorten Meyts tot de kosten van hoger beroep, met uitzondering van die der stad Oostende;

Wijst de zaak terug naar de eerste rechter tot verdere behandeling.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

14 Juli 1949.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Tijtgat.

O. M. : M. Dierick.

Advocaten : Mrs Thienpont en De Bisschop.

Kleine nalatenschappen. — Geen gelijkheid van voorwerp tussen het bij de Vrederechter ingediende verzoek tot overneming krachtens de wet van 16 Mei 1900 en de vordering tot scheiding en deling na openbare verkoop. — Het instellen van een vordering tot openbare verkoop moet worden aangemerkt als afstand van het recht tot overneming. — Een subsidiaire vordering tot overneming is niet ontvankelijk. — De wederzijds tot overneming door verweersters, die reeds bij de bevoegde Vrederechter een daartoe strekkend verzoek hadden ingediend, is daarentegen wel ontvankelijk.

Er bestaat geen gelijkheid van voorwerp tussen het bij de Vrederechter ingediende verzoek tot overneming krachtens de wet van 16 Mei 1900 van tot een kleine nalatenschap behorende goederen en de vordering tot scheiding en deling na openbare verkoop.

Een bevelschrift van de Vrederechter, waarbij aan een van partijen het recht tot overneming wordt toegekend en een deskundige wordt benoemd om de goederen te schatten, staat niet in de weg aan een vordering tot scheiding en deling na openbare verkoop.

Een vordering tot overneming mag nooit rauwelijks voor de Rechtbank van eerste aanleg worden ingesteld, die hierover slechts kan oordelen, indien zij een vordering tot openbare verkoop afwijst.

De instelling van een vordering tot openbare verkoop steunende op de artikelen 815 en 827 B.W. brengt afstand van het recht tot overneming mede. De subsidiaire vordering tot overneming is niet ontvankelijk.

De wedereis tot overneming door verweersters, die reeds bij de bevoegde Vrederechter een daartoe strekkend verzoek hadden ingediend, is daarentegen ontvankelijk.

Ponnet en cs. t/ Ponnet en cs.

Overwegende dat de eis van aanleggers ertoe strekt tot de vereffening en verdeling, na voorafgaande openbare verkoping te zien overgaan van de tussen partijen onverdeelde goederen, behorende tot de huwelijks-gemeenschap, die bestaan heeft tussen Honoré Ponnet, overleden te Herzele de 9 Maart 1919 en mevrouw Sylvia Buyle, zijn echtgenote, overleden te Herzele de 27 December 1944, en tot hun beide nalatenschappen;

Overwegende dat zij hun eis niet enkel op de artikelen 815 en 827 Burgerlijk Wetboek doen steunen, doch tevens op een overeenkomst, tussen eisers en verweersters getekend op 7 Mei 1945, waarbij zij zich allen verbonden tot de verdeling over te gaan na verkoping der roerende en onroerende goederen;

Overwegende dat verweersters ontkennen dat zij op 7 Mei 1945 er zouden in toegestemd hebben over te gaan tot de vereffening en verdeling der gemeenschap en nalatenschappen en tot de openbare verkoping der goederen;

Overwegende dat zij verder verklaren in geen geval van hun recht tot overneming ooit formeel te hebben afgezien;

Overwegende dat aldus een tegenstrijdige betekenis gegeven wordt aan het stuk, door al de partijen op 7 Mei 1945 ondertekend;

Overwegende dat de beste wijze om een overeenkomst uit te leggen wel is na te gaan hoe partijen haar uitgevoerd hebben;

Overwegende dat ontegensprekelijk vaststaat, dat door de notaris, in gemeenschappelijk overleg door de partijen aangesteld op 14 Mei 1945 tot het opmaken van een inventaris der roerende goederen werd overgegaan;

Dat sedertdien tot geen enkele verdere handeling van minnelijke verdeling of verkoping overgegaan werd;

Overwegende dat even duidelijk vaststaat dat op 18 Maart 1946 verweersters en hun thans overleden zuster bij de Vrederechter te Herzele een verzoekschrift tot overneming van het woonhuis met alle roerende goederen en voorwerpen ingevolge de wet van 16 Mei 1900 hebben ingediend;

Overwegende dat verweersters op 10 April 1946 hun wil tot overneming voor de Vrederechter en in aanwezigheid van eisers nogmaals bevestigd hebben;

Overwegende dat eisers zich hiertegen verzet hebben door te verklaren dat zij de verkoping wensten, doch niet in het minst gewag hebben gemaakt van het betwiste akkoord tot verkoop van 7 Mei 1945;

Overwegende dat aldus blijkt dat al de partijen het stuk van 7 Mei 1945 beschouwd hebben als de aanstelling van notaris Vanden Bossche voor de behandeling van de likwidatie zonder verplichting tot de verkoping over te gaan of afstand van het recht tot overneming ingevolge de wet van 16 Mei 1900;

Overwegende dat verweersters tegen de vordering tot vereffening en verdeling na openbare verkoping aanvoeren, dat door de Vrederechter te Herzele op 26 Mei 1946 na verschijning van al de partijen een bevelschrift uitgevaardigd werd, waarbij aan verweersters het recht tot overneming ingevolge de wet van 16 Mei 1900 toegekend werd en waarbij een deskundige aangesteld werd om de goederen te schatten; dat dienvolgens de vordering niet ontvankelijk is wegens aanhangigheid en rechterlijk gewijsde;

Overwegende dat eisers hiertegen opmerken dat deze beslissing slechts van voorbereidende aard is en geen enkel bindend karakter heeft; dat zij verder nietig is wegens niet-inachtneming van de wettelijke vormen en termijnen;

Overwegende dat de Rechtbank, die ten deze niet in hoger beroep oordeelt, zich over een eventuele nietigheid niet uit te spreken heeft;

Overwegende dat algemeen aangenomen wordt, dat het bevelschrift van de Vrederechter, dat een deskundige aanstelt, geen definitief karakter heeft; dat de procedure tot overneming dus niet tot haar eindstadium gekomen is;

Overwegende dat trouwens geen gelijkheid van voorwerp bestaat tussen de vordering tot overneming bij de Vrederechter ingediend, en de eis tot vereffening en verdeling na openbare verkoop (Brussel, 29 April 1925, B. J. 1926, 31; Veurne, 30 November 1946, Rechtskundig Weekblad 1946-47, 816);

Overwegende dat het bevelschrift van de Vrederechter dan ook het instellen van een eis tot vereffening en verdeling na openbare verkoop niet belet;

Overwegende dat, zoals reeds hierboven opgemerkt, de ingestelde eis niet enkel steunt op de beweerde overeenkomst van 7 Mei 1945, maar tevens op de artikelen 815 en 827 B.W., waarvan de bewoordingen uitdrukkelijk in de dagvaarding herhaald zijn;

Overwegende dat verweersters bij wedereis voor de Rechtbank opnieuw de overneming van het woonhuis en de zich er in bevindende roerende goederen, zoals omschreven in hun verzoekschrift aan de Vrederechter te Herzele dd. 18 Maart 1946 vorderen;

Overwegende dat verweersters zich in de wettelijke voorwaarden bevinden om deze overneming te vorderen;

Dat zij steeds hun wil tot overneming te kennen hebben gegeven, doordat zij reeds de overneming aan de bevoegde Vrederechter hadden gevraagd;

Overwegende nochtans dat eisers subsidiair voor het geval de beweerde overeenkomst van 7 Mei 1945 niet bindend mocht worden geacht, zelf de overneming vorderen ingevolge de wet van 16 Mei 1900, steunend op het feit dat zij de meerderheid der belangen zouden vormen;

Overwegende dat deze eis onontvankelijk dient te worden verklaard;

Dat inderdaad dergelijke vordering nooit rechtstreeks voor de Rechtbank van eerste aanleg mag worden ingesteld (Ernst, blz. 167, n° 87) die hierover slechts kan oordelen als zij een eis tot openbare verkoop verwerpt (artikel 4, lid 5, wet van 16 Mei 1900);

Overwegende dat deze subsidiaire vordering ook onontvankelijk is, omdat eisers van hun recht tot overneming reeds afstand hebben gedaan;

Dat zij inderdaad niet enkel voor de Vrederechter, waar zij de overneming konden en hadden moeten

vragen op 10 April 1946, niet een daartoe strekkend verzoek hebben gedaan, doch tevens de op de artikelen 815 en 827 B.W. steunende vordering tot openbare verkoop ingesteld hebben (zie De Page, deel IX, blz. 787, n° 1066 en nota 7, en Charleroi, 30 October 1931, P.P. 1932, 156);

Overwegende dat het belastbaar inkomen van het over te nemen onroerend goed minder bedraagt dan 4.200 frank;

Overwegende dat de wedereis van verweersters dan ook dient te worden ingewilligd;

Overwegende dat de Rechtbank niet over voldoende elementen beschikt om de waarde van de over te nemen goederen te bepalen; dat dan ook tot een deskundig onderzoek dient te worden overgegaan;

Om deze redenen,

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak.

Gehoord de heer Dierick, substituut-Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies;

Geeft akte aan Irma Rachel Ponnet en Zoë Irma Ponnet, dat zij het geding hervatten in hun hoedanigheid van gezamenlijke algemene erfgenamen van hun zuster Irma Johanna Ponnet, medeverweester;

Verwerpt de eis van aanleggers, zowel voor zover hij steunt op de beweerde overeenkomst van 7 Mei 1945 als op de artikelen 815 en 827 B. W., verklaart hun subsidiaire eis onontvankelijk en, beslissend over de wedereis van verweester: laat hun toe krachtens de wet van 16 Mei 1900 het volgende onroerend goed, zijnde het woonhuis der erflaters, over te nemen; een woonhuis met aanhorigheden, grond, tuin en boomgaard, staande en gelegen te Herzele, Vierwegen, kadastraal bekend sectie B, nummers 149g, 148L en 149k, met een grootte van 21 aren 30 ca., palende ten Noorden aan de Provinciebaan Aalst-Oudenaarde, ten Oosten aan de Statiestraat, ten Zuiden aan Jozef Vanden Heuvel-Ponnet, de kinderen, en ten Westen de erven Piens Premereux-Vande Velde, evenals de roerende goederen en voorwerpen der gemeenschap en nalatenschappen zich er in bevindende, zoals omschreven in de inventarissen van notaris Jozef De Vuyst, te Burst, dd. 16 December 1919, en notaris Vanden Bossche, te Herzele, dd. 14 Mei 1945;

Stelt aan als deskundige de heer notaris Droeuebueque, te Zottegem, om met naleving der bepalingen van de wet van 16 Mei 1900 en van artikel 315 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de hierboven opgenoemde goederen te bezichtigen, te beschrijven en nauwkeurig te schatten, van zijn vaststellingen een geschreven en met redenen omkleed verslag op te stellen, dat ter Griffie dezer Rechtbank zal worden neergelegd.

Houdt de beslissing omtrent de kosten aan.

NOOT: Tegen bovenstaand vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Oudenaarde in zake Ponnet t/ Ponnet werd hoger beroep ingesteld. Het Hof van Beroep te Gent heeft bij arrest dd. 15 Juni 1950 dit hoger beroep evenwel niet ontvankelijk verklaard, daar overeenkomstig art. 5 der wet van 16 Mei 1900 de beslissingen van de vrederechter of van de Rechtbank van Eerste Aanleg niet vatbaar zijn voor hoger beroep (R.W. 1950-51, 752).

Betreffende de toepasselijkheid van art. 5, wanneer de Rechtbank van Eerste Aanleg een vordering tot licitatie niet ontvankelijk verklaart, zie men J. Dezegher, Erfregeling der Kleine Nalatenschappen 1951, p. 209, n° 162, die verwijst naar een arrest van het Hof van Verbreking dd. 19 November 1928 (Pas. 1929, 1, 26).

Het lijdt geen twijfel dat verzet of hoger beroep uitgesloten zijn tegen beslissingen van de vrederechter of van de Rechtbank van Eerste Aanleg, waarbij een eis tot licitatie verworpen en op wedereis aan een der partijen het recht tot overneming toegekend wordt.

«Art. 4 lid 5 der wet van 16 Mei 1900 bepaalt immers dat, zo de Rechtbank van Eerste Aanleg een haar gedane aanvraag tot licitatie verwerpt, zij rechtstreeks de deskundigen mag benoemen, belast met de schatting en deze bepaald vaststellen, overeenkomstig de voorafgaande bepalingen van hetzelfde art. 4. Deze tekst betreft noodzakelijk het geval, waarin de hoofdvordering tot zulke vereffening en licitatie strekt, daar, in het omgekeerd geval, wanneer namelijk de vraag enkel de overneming naar schatting der onverdeelde goederen beoogt, de vrederechter alleen bevoegd is om er kennis van te nemen luidens art. 4 van voormelde wet» aldus het hiervoren aangehaalde arrest van het Hof van Beroep te Gent.

Hoger beroep tegen een vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg met betrekking tot een eis tot scheiding en deling, is slechts dan uitgesloten wanneer uitspraak gedaan is over een wedereis tot overneming en die het geheel der goederen, waarvan de scheiding en deling door licitatie wordt gevorderd, omvat.

De eis tot scheiding en deling kan immers niet alleen strekken tot de licitatie van woonhuis en accessoria, maar ook tot veiling van andere goederen, die buiten het toepassingsgebied vallen van de wet van 16 Mei 1900. Wanneer de Rechtbank de veiling van deze goederen beveelt is daartegen verzet of hoger beroep mogelijk.

Dezegher in zijn aangehaald werk schrijft, «dat slechts die vonnissen definitief zijn die betrekking hebben op het recht van overneming. Aldus is art. 5 niet toepasselijk wanneer de Rechtbank van Eerste Aanleg bij vonnis een vordering tot vereffening en verdeling onontvankelijk heeft verklaard» (zie supra).

Het is vanzelfsprekend dat een vonnis waarbij een vordering tot scheiding en deling niet ontvankelijk wordt verklaard door hoger beroep kan worden bestreden overeenkomstig de gewone procedureregelen; in dergelijk geval stelt zich immers niet de vraag omtrent de toepasselijkheid van art. 5 der wet van 16 Mei 1900, daar bij niet-ontvankelijkheid van de hoofdvordering de wedereis evenmin ontvankelijk is, zodat het verzoek tot overneming niet wordt onderzocht. Het Hof van Beroep zou dus bij tenietdoening van het vonnis a quo en ontvankelijk verklaring van de vordering tot licitatie kennis kunnen nemen van een bij wedereis ingesteld verzoek tot overneming. In dit laatste geval zal echter het Hof de zaak niet tot zich trekken, maar verwijzen naar de Rechtbank van Eerste Aanleg die over het verzoek tot overneming zal behoren uitspraak te doen.

Hoger beroep zou dus alleen uitgesloten zijn indien de Rechtbank de vordering tot licitatie *verwerpt* en deze vordering uitsluitend goederen betreft, die krachtens de wet van 16 Mei 1900 kunnen worden overgenomen. Door de in artikel 4 lid 5 der wet gebruikte woorden «indien de rechtbank de eis tot licitatie *verwerpt*» is noodzakelijkerwijze bedoeld: indien de rechtbank de eis tot licitatie ontzegt omdat een der partijen bij wijze van wedereis de overneming van dezelfde goederen vordert.

Verwerpen betekent afwijzen van de eis door ontzegging, niet door niet-ontvankelijk verklaring.

In casu verklaarde het Hof van Beroep het hoger beroep terecht niet ontvankelijk, omdat het gericht was tegen de beschikking, waarbij de wedereiser het recht tot overneming werd toegekend ten aanzien van

al de goederen, waarvan de veiling was gevorderd.

2. Blijkens bovenstaand vonnis van de Rechtbank te Oudenaarde vorderden eisers: 1° in hoofddeel de scheiding en deling van de goederen der nalatenschap, nadat verweerders reeds een verzoekschrift strekken de tot overneming van woonhuis en toebehoren bij toepassing van de wet van 16 Mei 1900 voor de vrederechter hadden ingediend, 2° subsidiair, voor het geval zij in de vordering tot scheiding en deling zouden mislukken, de overneming der goederen.

Daartegen voerden verweerders aan, dat de eis tot scheiding en deling niet ontvankelijk was, omdat aan hen reeds het recht tot overneming door de vrederechter was toegekend. Bij wedereis vorderden zij opnieuw de overneming.

3. Het vonnis beslist terecht dat een rechtstreeks voor de Rechtbank van Eerste Aanleg ingestelde eis tot overneming niet ontvankelijk is. Zulks vergt weinige commentaar: de vrederechter is immers krachtens art. 4 lid 4 der wet van 16 Mei 1900 uitsluitend bevoegd om over een verzoek tot overneming te beslissen; van deze regel wordt alleen afgeweken wanneer de Rechtbank van Eerste Aanleg een voor haar ingestelde vordering tot licitatie verwerpt (art. 4 lid 5), m.a.w. deze vordering afwijst door ontzegging.

Het lijkt onlogisch en in strijd met de wet primair de scheiding en deling door openbare verkoop en subsidiair de overneming van de goederen ener nalatenschap te vorderen.

In casu vorderden eisers de scheiding en deling der nalatenschap met de klaarblijkelijke bedoeling het door verweerder voor de vrederechter ingestelde verzoek tot overneming te verijdelen.

Daar zij voorzagen dat verweerders hun verzoek tot overneming bij wijze van wedereis opnieuw voor de Rechtbank zouden indienen, vorderen zij subsidiair bij wijze van hoofdeis zelf de overneming. Zulks was niet alleen een met de tekst en de geest der wet maar ook met hun uiteindelijke bedoeling strijdige handeling. Ofwel wensten zij de openbare verkoop en dan was de Rechtbank bevoegd ofwel wensten zij de overneming en dan was de vrederechter uitsluitend bevoegd. Dat echter hun enige bedoeling was tot de openbare verkoping der goederen te zien overgaan, blijkt uit het feit dat zij, toen de verwerende partijen de overneming voor de vrederechter vroegen, deze zelf niet vorderden.

De rechtbank zou zich hebben kunnen beperken tot de overweging dat een eis tot overneming der goederen op schatting niet rechtstreeks voor haar mag ingesteld worden ook al geschiedt zulks subsidiair voor het geval de hoofdvordering mocht worden afgewezen, nl. door het stellen van een wedereis tot overneming; beide vorderingen zijn door hun voorwerp verschillend en behoren tot de bevoegdheid van verschillende rechtsmachten. De beschouwing van de Rechtbank dat eisers van hun recht op overneming hadden afgezien enerzijds door het instellen van hun eis tot licitatie, anderzijds door het feit dat zij, op het ogenblik dat de verwerende partijen de overneming voor de vrederechter vroegen, alsdan hunnerzijds nagelaten hadden de overneming zelf te vorderen, komt als een overbodige, ofschoon juiste, redengeving voor.

4. Over de door de Rechtbank te Oudenaarde opgeworpen vraag of het instellen van een eis tot scheiding en deling door openbare verkoop afstand van het recht tot overneming medebrengt, verwijzen wij buiten de in het vonnis aangehaalde rechtsleer en rechtspraak naar: Dezegher, Erfregeling der Kleine

Nalatenschappen, 1951, p. 108 e.v. n° 60; Rens, Tijdschrift voor Notarissen, 1946, 115; Oudenaarde, 5 Dec. 1945, TN, 1946, 117 (negatief), Oudenaarde, 12 Juni 1946, R.W. 1947-48, 575 met noot; Antwerpen, 17 Juni 1947, R.W. 1947-48, 355; Gent, 28 Sept. 1948, R.W. 1948-49, 1006 met noot; Leuven, 14 Februari 1950, R.W. 1950-51, 225 (negatief).

In het bedoelde geval liet het geen twijfel, dat eisers van hun recht tot overneming hadden afgezien; zij verzuimden hun rechten voor de vrederechter te doen gelden. Hun subsidiaire eis, die trouwens niet beantwoordde aan de regelen betreffende de procedure (omdat hij, te samen met de hoofdeis ingeleid, geen verweer vormde) kon niet oprecht gemeend zijn: eenmaal door overneming eigenaars der goederen geworden, zouden zij wellicht na enkele tijd niet gearzeld hebben die goederen te verkopen. Aldus zouden zij het hoofddoel van de wet ontduiken: het behoud van de familie-eigendom, het beletten van de versnippering van reeds kleine erven. Er bestonden voldoende zwaarwichtige vermoedens om tot een stilzwijgende afstand van hun recht tot overneming te besluiten.

Niet zonder voorbehoud kunnen wij evenwel de opvatting van de Rechtbank te Oudenaarde en van de door haar geciteerde rechtsleer en rechtspraak bijtreden, die van oordeel zijn dat het instellen van een eis tot scheiding en deling noodzakelijk afstand inhoudt van het recht tot overneming. Deze opvatting is te algemeen. Er zijn talrijke uitzonderingen, waarin hij die een eis tot licitatie instelt, niet mag geacht worden daardoor van zijn recht tot overneming te hebben afgezien. De afstand van een recht wordt niet vermoed. Vaak immers wordt een vordering tot scheiding en deling ingesteld, ofwel omdat eiser niet aan de mogelijkheid tot overneming gedacht heeft, ofwel omdat andere erfgenen de veiling wensen, ofwel omdat wegens bepaalde redenen van familiale aard de openbare verkoop voor een partij de oplossing brengt. De bedoeling, de wil der partijen en de omstandigheden moeten in elk afzonderlijk geval worden nagegaan; het betreft derhalve een loutere feitelijke kwestie, zoals ook het Hof van Verbreking heeft beslist (arr. 28 Nov. 1946, R.W. 1946-47, 1033).

Wanneer tegen de vordering tot licitatie een wedereis tot overneming wordt gesteld, dan zou in beginsel de hoofdeiser alsnog zijn recht tot overneming kunnen doen gelden, vooral wanneer hij behoort tot een der bevoorrechte personen.

Op die wijze zou de geest van de wet ook meer geëerbiedigd worden: de wet immers verleent aan bepaalde personen de voorrang (art. 4), van wie verondersteld wordt dat zij meer aan het familiegoed gehecht zijn en voor het behoud daarvan beter zullen zorgen. De Rechtbank te Oudenaarde zelf heeft trouwens in een goed gemotiveerd vonnis dd. 5 Dec. 1945, (T.N. 1946, 117) de opvatting verdedigd, dat uit het instellen van een eis tot licitatie niet noodzakelijk de afstand van het recht tot overneming mag afgeleid worden. (Zie ook nog Rens, T.N. 1946, 115; Dezegher, op. cit. n°s 60 en 161; Antwerpen, 17 Juni 1947, R.W. 1947-48, 355; Leuven, 14 Februari 1950, R.W. 1950-51, 225).

5. Tegen de eis tot scheiding en deling door openbare verkoop hadden verweerders gesteld dat deze eis niet ontvankelijk was omdat het recht tot overneming hun reeds bij bevelschrift van de vrederechter was toegekend.

Deze opwerping van verweerders werd door de rechtbank in zake Ponnet t/ Ponnet van de hand gewezen o.a. op grond van de overweging « dat het

bevelschrift van de vrederechter waarbij een deskundige wordt aangesteld geen definitief karakter heeft, dat de procedure aldus niet tot haar eindstadium is gekomen ».

Wij kunnen de zienswijze van de Rechtbank op dit punt moeilijk bijtreden. De vordering tot licitatie is o.i. niet ontvankelijk, wanneer de vrederechter reeds het recht tot overneming van de goederen, waarvan de licitatie wordt gevorderd, heeft toegekend. Zoals wij in een noot onder een vonnis van de vrederechter te Ekeren dd. 28 Dec. 1950 (R.W. 1950-51, 1766) reeds mochten aanstippen, bestaat de procedure tot overneming gewoonlijk uit twee fasen. De eerste fase kan bestaan in de aanwijzing van een deskundige om de overnemingsprijs te bepalen: eiser kan de overneming vorderen terwijl hij een bepaalde prijs aanbiedt: de andere partijen kunnen zich daartegen verzetten of zelf de overneming vorderen tegen een bepaalde prijs. Zonder zich uit te spreken over het recht tot overneming kan de vrederechter alsdan een deskundige aanstellen. In dit geval is het gewezen vonnis een zuiver interlocutoir vonnis.

De vrederechter kan echter in de eerste fase van de procedure onmiddellijk uitspraak doen en het recht tot overneming aan een der partijen toekennen, indien de vereisten der wet vervuld zijn. In dit geval staan wij tegenover een eindvonnis t.a.v. de bepaling van de prijs.

De tweede fase van de procedure, na deskundig verslag, kan bestaan in het bepalen van de overnemingsprijs en het gelijktijdig toekennen van het recht tot overneming, indien zulks niet in de eerste fase is gebeurd of indien degene aan wie het recht tot overneming in de eerste fase was toegekend in zijn voornemen niet volhardt — omdat b.v. de bepaalde prijs boven zijn middelen gaat — en van zijn recht afziet ten voordele van een andere partij. In dat geval staan wij voor een eindvonnis zowel t.a.v. het recht tot overneming als t.a.v. de prijs. De partij aan wie het recht tot overneming in de eerste fase is toegekend, kan van dit recht na deskundig verslag altijd afzien: zij moet immers kunnen oordelen of de vastgestelde prijs niet boven haar middelen zou gaan.

Over de vraag of de overnemer nog van zijn recht kan afzien na het vonnis van de vrederechter waarbij hem het recht tot overneming tegen de door de deskundige of door de vrederechter vastgestelde prijs wordt toegekend, zie men Dezegher, op. cit., n° 128, n° 150; Piret René, *Le Droit de reprise des petits héritages dans la jurisprudence récente de la Cour de Cassation*, Rev. prat. Not. 1950, p. 151 en 154).

Het feit dat de overnemer van zijn recht tot overneming zou kunnen afzien na het deskundig verslag, doet geen afbreuk aan de stelling dat de vordering tot licitatie, ingesteld na de toekenning van het recht tot overneming doch vóór de bepaling van de overnemingsprijs, niet meer ontvankelijk is: er is immers een definitieve beslissing gewezen t.a.v. het recht tot overneming die alle partijen bindt met uitzondering van de overnemer die het eens moet zijn met de overnemingsprijs; het hem toegekende recht werkt als een opschortende voorwaarde, waarvan de verwezenlijking alleen van hem afhangt: zijn akkoord met de overnemingsprijs.

Het feit dat er geen gelijkheid van voorwerp tussen de vordering tot overneming en de eis tot licitatie bestaat, zoals het bovenstaand vonnis in zake Ponnet t/ Ponnet o.a. ook aanvoert, is niet doeltreffend t.a.v. het bestaan van het gezag van gewijsde, hetwelk de Rechtbank ter zake in acht moet nemen: over het recht tot overneming is reeds beslist; indien de Recht-

bank daarvan nog kennis zou kunnen nemen, zou gevaar van tegenstrijdigheid van vonnissen aanwezig zijn. (Zie verder onze noot onder het vonnis van de vrederechter te Ekeren dd. 28 Dec. 1950, R.W. 1059-51, 1763).

Alleen dan, wanneer het recht tot overneming nog niet door de vrederechter zou zijn toegekend en slechts een deskundige aangesteld, ware hij onbevoegd op grond van art. 37bis betreffende de wet op de bevoegdheid en art. 4 al. 5 der wet van 1900.

De Rechtbank kan evenwel de voortzetting van de procedure voor de vrederechter bevelen, b.v. indien deze reeds deskundigen had aangesteld, of zelf beslissen over het recht tot overneming naar gelang van de omstandigheden. (Zie vredegerecht Ekeren, t.a.p. met onze noot en de daarin aangehaalde rechtspraak en rechtsleer; Antwerpen, 9 Juni 1949, R.W. 1949-50, 716, bevestigd bij arrest van het Hof van Beroep te Brussel, dd. 7 Maart 1951, R.W. 1951, 1650; Dezegher, op. cit. n° 151, p. 197 e.v.).

De wet van 16 Mei 1900 vertoont ook op het hier behandelde terrein talrijke leemten, die in het belang van de rechtszekerheid onverwijld behoren te worden aangevuld. Kostelijke procedures, zoals o.a. een vordering tot licitatie, die na het nederleggen van een verzoekschrift tot overneming maar al te vaak wordt ingesteld, dienen te worden uitgeschakeld; een, in de huidige stand van de wetgeving, daartoe strekkend middel is de toekenning van het recht tot overneming door de vrederechter vóór de bepaling van de overnemingsprijs, indien tot een schatting door deskundige moet worden overgegaan.

De lege ferenda zou de vordering tot scheiding en deling door licitatie niet ontvankelijk zijn, indien reeds een verzoekschrift tot overneming voor de vrederechter is nedergelegd, althans in zoverre de vordering tot licitatie die goederen betreft welke overgenomen kunnen worden.

Besluit: 1° Een vordering tot overneming van goederen ener nalatenschap bij toepassing van de wet van 16 Mei 1900, rechtstreeks ingesteld voor de rechtbank van eerste aanleg, al weze het subsidiair, is niet ontvankelijk.

2° Het instellen van een vordering tot scheiding en deling door licitatie brengt niet noodzakelijke afstand mede van het recht tot overneming; die afstand mag evenwel vermoed worden indien de partij die de licitatie vordert, ter gelegenheid van een door een andere partij voor de vrederechter ingesteld verzoek tot overneming, alsdan zelf haar rechten tot overneming niet heeft doen gelden.

3° Wanneer de vrederechter reeds het recht tot overneming aan een der partijen heeft toegekend, is de vordering tot licitatie van de goederen welke overgenomen kunnen worden, niet meer ontvankelijk.

Henri Boonen.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

3 Maart 1950.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Tijtgat.

Openbaar Ministerie : M. Langerock.

Advocaten : Mrs Van Wetter en De Bisschop.

Kleine nalatenschappen. — Het instellen van een vordering tot openbare verkoop moet worden aangemerkt als afstand van het recht van overneming krachtens de wet van 16 Mei 1900. — Een subsidiaire vordering tot overneming moet niet ontvankelijk worden verklaard. — Wedereis tot overneming daarentegen wel ontvankelijk.

Een vordering tot overneming van tot kleine nalatenschappen behorende goederen krachtens de wet van 16 Mei 1900 mag nooit rauwelijks voor de Rechtbank van eerste aanleg worden ingesteld, die hierover slechts kan oordelen, indien zij een vordering tot openbare verkoping afwijst.

Het is met elkaar in strijd eerst in rechte de openbare verkoping van de goederen te vorderen en naderhand de overneming daarvan te verzoeken.

Het instellen van een vordering tot openbare verkoping dient te worden beschouwd als afstand van het recht van overneming.

De subsidiaire vordering, strekkende tot overneming ingevolge de wet van 16 Mei 1900, moet niet-ontvankelijk worden verklaard; het is niet toelaatbaar, dat een partij een verzoek tot overneming aan het oordeel van de krachtens de wet bevoegde rechter (Vrederechter) zou kunnen onttrekken bij middel van een subsidiaire vordering, gevoegd bij een eis tot openbare verkoop.

Daarentegen moet de wedereis van verweerster tot overneming, die reeds een daartoe strekkend verzoekschrift bij de bevoegde Vrederechter had ingediend, ontvankelijk worden verklaard.

Perdaens t/ Perdaens.

Overwegende dat de eis van aanlegster in de eerste plaats strekt tot de vereffening en verdeling te zien overgaan van de nalatenschap van wijlen Clementine Bombeek, weduwe in eerste huwelijk van Cornelis Perdaens en in tweede huwelijk van Edmond Robert, overleden te Geraardsbergen de 23 Maart 1950, na voorafgaande openbare verkoop der roerende goederen en van het volgende onroerend goed, dat in natura onverdeelt is : een handelshuis, thans bakkerij en banketbakkerij te Geraardsbergen, Grote Markt 52, groot volgens meting 1 a. 49 c., kadastraal bekend sectie B n° 199f en deel van 199e, palende van voren aan de Grote Markt, van de ene zijde aan de Kredietbank voor Handel en Nijverheid, van de andere zijde aan de heren Sollier en De Keyser;

Overwegende dat eiseres in bijkomende orde, indien verzet betekend mocht worden tegen de vereffening en verdeling met verkoop van de goederen en de eis in die mate zou worden afgewezen, zelf de overneming van het onroerend goed bij toepassing der wet van 15 Mei 1900 te haren behoefte vordert;

Overwegende dat verweerster zich tegen de openbare verkoping verzet en bij wedereis de overneming vordert van bedoeld onroerend goed en van het stoffierend huisraad;

Overwegende dat dientengevolge eiseres in haar besluiten slechts tot de overneming besluit, zonder verder op de vereffening en verdeling na openbare verkoop aan te dringen;

Overwegende dat verweerster besluit dat eiseres van haar recht tot overneming afstand heeft gedaan door in de eerste plaats de vereffening en verdeling na openbare verkoop te vorderen; dat haar besluiten laten verstaan dat zij dientengevolge tot de onontvankelijkheid van de subsidiaire vordering concludeert;

Overwegende dat een vordering tot overneming ingevolge de wet van 15 Mei 1900 nooit rechtstreeks voor de rechtbank van eerste aanleg mag ingesteld worden (Ernst, Les Petits héritages, blz. 167 n° 87 en blz. 164 n° 86, Verslag aan de Kamer over de wet van 15 Mei 1900 in Pasin, 1900, blz. 286) die hierover slechts kan oordelen, als zij een eis tot openbare verkoop verwerpt (R.B. Oudenaarde, 14.7.1949 in zake Ponnet t/ Ponnet);

Overwegende dat het met elkaar in strijd is de openbare verkoping van de goederen te vorderen en naderhand toch de overneming daarvan te vragen (Charleroi, 30.10.1931, 1932, n° 156);

Overwegende verder dat het instellen van de eis tot openbare verkoop als een afstand dient te worden beschouwd van het recht tot overneming (De Page, deel IX, blz. 787, n° 1066, Charleroi 30.10.31, 1932, n° 156, Oudenaarde 12.6.1948, R.W. -947-1948, 575);

Overwegende dat in deze met nog meer zekerheid dient te worden beslist, dat eiseres van haar recht tot overneming afstand heeft gedaan, als men vaststelt dat zij de gelegenheid gehad heeft dit recht voor de Vrederechter te doen gelden ingevolge het verzoekschrift tot overneming door verweerster bij de Vrederechter van het kanton Geraardsbergen op 13 April 1948 ingediend en dat, ver van dit recht te laten gelden zij na gevraagd te hebben de zaak uit te stellen het thans aanhangig geding heeft ingesteld;

Overwegende dat in deze omstandigheden het ontvankelijk verklaren van de subsidiaire vordering als rechtstreeks gevolg zou hebben, dat het voor een partij mogelijk zou zijn langs de omweg van een eis tot openbare verkoop het geding aan de krachtens de wet bevoegde rechter te onttrekken;

Overwegende derhalve dat de subsidiaire vordering van eiseres, strekkende tot overneming ingevolge de wet van 16 Mei 1900 als onontvankelijk dient te worden verworpen;

Overwegende dat de wedereis van verweerster, die steeds de overneming gevraagd heeft, daar zij reeds een verzoekschrift in deze zin bij de bevoegde Vrederechter ingediend had, ontvankelijk dient verklaard te worden;

Overwegende dat verweerster zich in de wettelijke voorwaarden bevindt om de overneming te vorderen; Overwegende dat uit het voorgelegde uittreksel van de kadastrale legger blijkt dat het goed een kadastraal inkomen heeft van minder dan 4200 frank;

Overwegende dat de wedereis dan ook gegrond dient te worden verklaard;

Overwegende dat bij tussenvonnis van 4 November 1948 bij onderling akkoord van partijen en onder voorbehoud van alle rechten de rechtbank een deskundige aangesteld heeft om het onroerend goed en de huisraad behorend tot bedoelde nalatenschap, te schatten;

Gezien het verslag van de deskundige De Boe, op 30 Mei 1949 opgemaakt;

Overwegende dat verweerster, wedereiseres, zich met de besluiten ervan akkoord verklaart en in haar wil tot overneming volhardt;

Overwegende dat eiseres doet opmerken dat de deskundige slechts de roerende goederen zou opgenomen hebben, die volgens de beweringen van verweerster tot de nalatenschap behoren;

Dat zij verder opmerkt dat al de roerende goederen, die zich ten sterfhuize bevonden, eigendom waren van de erflaatster;

Overwegende dat uit het deskundig verslag blijkt dat eiseres, alhoewel regelmatig opgeroepen, bij de werkzaamheden van de deskundige noch aanwezig, noch vertegenwoordigd was;

Overwegende dat onbetwistbaar is dat behoudens tegenbewijs al de voorwerpen, die zich ten sterfhuize bevonden, eigendom waren van de erflaatster;

Overwegende dat natuurlijk alleen bedoeld worden de meubelen, die zich bij het overlijden van de erflaatster in haar huis bevonden;

Overwegende dat eiseres niet beweert, dat behalve de meubelen door verweerster zelf aan de deskundige aangewezen, zich andere stofferende huisraad in het huis van de erflaatster bij haar overlijden bevond;

Overwegende dat anderzijds volkomen aannemelijk is, dat verweerster die in bedoeld huis sedert negen jaar woont en handel drijft met toestemming van eiseres, aldaar persoonlijke goederen heeft;

Overwegende verder dat de beschreven roerende goederen met de huisraad overeenstemmen, die normaal een dergelijk huis stoffeert;

Overwegende dat de schatting van het onroerend goed niet ernstig kan betwist worden;

Overwegende dat dienvolgens de rechtbank de schatting van de deskundige aanvaardt, zowel wat het onroerend goed als het stofferend huisraad betreft, zijnde 29.995 frank voor het stofferend huisraad en 315.000 frank voor het onroerend goed;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak;

Gehoord de heer Langerock, Substituut-Procureur des Konings in zijn eensluidend advies, alle andere besluiten van de hand wijzende als onontvankelijk of ten minste ongegrond;

Wijst de hoofdvordering van eiseres, strekkende tot openbare verkoping van bedoelde goederen af;

Verklaart har subsidiaire eis tot overneming onontvankelijk en, beslissend over de wedereis van verweerster, staat aan Pardaens Valentine toe krachtens de wet van 16 Mei 1900 het hoger vermeld onroerend goed en het stofferend huisraad over te nemen voor de som van 344.995 frank;

Verwijst de partijen voor Mr J. D'Haenens, notaris te Geraardsbergen, voor het verlijden van de akte van overneming;

Benoemt Mr Rens, notaris te Geraardsbergen, door tussenkomst van Mr D'Haenens voornoemd, om tot de behandeling over te gaan van de rekening, vereffening en verdeling der nalatenschap van Bombeek Clementine;

Stelt Mr De Ruyter, notaris te Geraardsbergen, aan om gebeurlijk de afwezigen of weigerachtige belanghebbenden te vertegenwoordigen, beveelt aan deze laatste de sommen, door hem in naam van de afwezigen of weigerachtige belanghebbenden ontvangen, te storten in de consignatiekas te Oudenaarde;

Kosten ten laste van de boedel met uitzondering van die van de akte van overneming, die ten laste vallen van de overnemende partij;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-tegenstaande verzet of hoger beroep en zonder borgstelling.

NOOT: Verg. het in dit nummer gepubliceerde vonnis van de Rechtbank te Oudenaarde, dd. 14 Juli 1949, met noot.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer bis. — 18 December 1952.

Voorzitter : M. Van der Haegen.

Rechters : M.M. de Chaffoy en Jans.

Advocaten : Mrs Roost, De Schrijver en Erkens.

Aansprakelijkheid van gemeente voor de slechte staat van een weg. — Verplichting van de gemeente om een verkeersteken te plaatsen ter waarschuwing voor de slechte staat van het wegdek. — Onvoorzichtigheid van autobestuurder. — Gedeelde aansprakelijkheid van gemeente en laatstgenoemde. — Bepaling van de vermoedelijke levensduur van het slachtoffer volgens de tabellen Dillaerts.

Het openbaar bestuur, dat belast is met de zorg voor de behoorlijke staat van een weg, is verplicht deze zodanig te onderhouden dat hij zich in de toestand bevindt, zoals deze gewild en voorgeschreven is door de bevoegde overheid, en dat hij de veiligheid biedt, waaraan de weggebruikers zich naar de aard en de uiterlijke gesteldheid van de weg normaal mogen verwachten.

Overeenkomstig de algemene rechtsbeginselen is het openbaar bestuur aansprakelijk voor de schadelijke gevolgen, die door een tekortkoming aan voormelde verplichting veroorzaakt worden, behoudens bewezen overmacht of uitsluitende schuld van een ander.

Krachtens artikel 50 van het Decreet van 14 December 1789 en artikel 3 van de wet van 16-24 Augustus 1790 is de gemeente verplicht door een geschikt verkeersteken te waarschuwen voor de slechte staat van het wegdek en het gevaar, waaraan de weggebruikers hierdoor blootgesteld zijn.

Deze artikelen dienen inderdaad in die zin te worden uitgelegd, dat zij niet alleen aan de gemeente-overheid de bevoegdheid toekennen, maar haar tevens de verplichting opleggen voor de veiligheid van het wegenverkeer te zorgen.

Wegens de onvoorzichtigheid van de autobestuurder wordt deze voor $\frac{3}{4}$ en de gemeente voor $\frac{1}{4}$ verantwoordelijk verklaard.

Bepaling van de vermoedelijke levensduur van het slachtoffer volgens de tabellen van de heer Dillaerts.

Wouters, Comperen en N.V. Belgische Maatschappij van Algemene Verzekeringen op het leven t/ gemeente Edegem.

Overwegende dat op 15 Mei 1948 het motorrijtuig, merk « Jaguar », bestuurd door zekere Verbruggen, ter gelegenheid van een proefrit op de Prins Boudevijnlaan omkantelde met het gevolg dat de genaamde Jan Wouters, die als gebeurlijke koper nevens de autobestuurder had plaats genomen, uit de wagen werd geslingerd en op slag gedood;

Overwegende dat het ongeval volgens de door de onderzoeksrechter aangestelde deskundige te wijten is aan drie oorzaken, met name slechte baan, te hoge snelheid en overdreven laagtepunt van het chassis;

Overwegende dat de overdreven snelheid, waarmee door de autobestuurder werd gereden, en het oorzakelijk verband tussen deze fout en het ongeval ter zake ontegensprekelijk als vaststaande feiten dienen overwogen te worden, vermits de autobestuurder wegens onvrijwillige doding bij arrest van 13 Mei 1950

der 10e Kamer van het Hof van Beroep te Brussel veroordeeld werd;

Overwegende dat de eis ertoe strekt de gemeente Edegem te horen veroordelen om aan eerste aanlegster, zijnde de echtgenote van wijlen de heer Wouters, in solidum te betalen, de som van 1.398.005,40 frank, en in haar hoedanigheid van moeder-voogdes de som van 238.658,80 frank voor haar zoon Luc, 272.282,10 frank voor haar dochter Monique, 295.794,50 frank voor haar zoon Marc, 318.021,20 frank voor haar zoon Jean-Marie en aan de Belgische Maatschappij van Algemene Verzekering op het Leven, in haar hoedanigheid van verzekeraar-wet van de Firma, in wier dienst het slachtoffer zich bevond op het ogenblik van het ongeval het bedrag van 735.553,— frank, zijnde de som door haar aan de weduwe en kinderen uitbetaald;

Overwegende dat door aanlegster tot staving van haar vordering wordt aangevoerd dat het ongeval niet had plaats gegrepen indien de baan door de gemeente op behoorlijke wijze onderhouden was geweest, of indien door haar minstens een verkeersteken tot snelheidsbeperking of verkeersverbod geplaatst was geweest, zoals zij hiertoe verplicht was luidens artikel 90 der gemeentewet, artikel 50 van het Decreet van 14 December 1789 en artikel 3 der wet van 16-24 Augustus 1790;

Overwegende dat uit de ter plaatse gedane vaststellingen blijkt dat de baan onbetwistbaar in zeer slechte staat verkeerde ten gevolge van proefritten, welke bij de bevrijding door de geallieerde pantserwagens verricht werden en dat haar onderhoud sedertdien door de gemeente volstrekt verwaarloosd werd;

Dat door de deskundige inderdaad werd vastgesteld dat op verschillende plaatsen de bestrating zodanig ingeduwd werd, dat de baan brede en diepe kuilen vertoonde en dat de rioolmonden buiten de bestrating staken, zodat het verkeer met veerhangende wagens als gevaarlijk voorkwam, wanneer een snelheid ermede ontwikkeld wordt (bladzijde 3 van het Deskundig Verslag);

Dat door de technische dienst der rechterlijke politie op de plaats van het ongeval drie achter elkaar gelegen putten van onderscheidelijk 25 cm., 25 cm. en 12 cm. diepte opgemerkt werden (proces-verbaal 6984/48);

Dat door het Hof in zijn arrest dd. 13 Mei 1950 insgelijks gewag wordt gemaakt van de « zeer slechte staat » waarin de baan zich bevond;

Dat de erbarmelijke toestand der baan overigens door de gemeente zelve wordt toegegeven en ten andere bevestigd wordt door de heer Gijsen, werkzaam bij het Technisch Bureel voor de Gemeentewerken, in de schriftelijke verklaring, door hem ondertekend en door verweerster voorgebracht, waardoor hem vermeld wordt dat « over een afstand van ongeveer 1.300 meter de baan een dertiental golven van grote afmetingen en in verschillende rijwegvakken diepe en plotselinge verzakkingen langs de beide zijden der rijwegen vertoont, zodat het normaal tonrond profiel daar tot een golfvormig werd vervormd »;

Overwegende dat het openbaar bestuur belast met de zorg voor de behoorlijke staat van een weg, ertoe verplicht is deze te onderhouden, derwijze dat hij zich in de toestand bevindt, zoals deze gewild en voorgeschreven werd door de bevoegde overheid, en dat hij de veiligheid biedt, waaraan de weggebruikers zich normaal mogen verwachten volgens de aard en de uiterlijke gesteldheid van de weg (Hof van Verbreking, 11 Mei 1933, Pas. I, 226 en nota; Hof van Verbreking, 19 April 1934, Pas. 1934, I, 249; Hof van

Beroep te Brussel, 10 December 1951, Rechtskundig Weekblad 1952, kol. 367; Vauthier, p. 679, n° 507; Cyr Cambier, « La Responsabilité de la puissance publique et de ses agents »;

Overwegende dat overeenkomstig de algemene rechtsbeginselen het openbaar bestuur aansprakelijk is voor de schadelijke gevolgen, welke door een tekortkoming aan hogervermelde verplichting veroorzaakt werden, tenzij in geval van overmacht of indien door hem het bewijs geleverd wordt dat de schade enkel en uitsluitend te wijten is aan een anders schuld (De Page, T. II, n° 1064-1067 en Compléments);

Overwegende dat ter zake niet ernstig betwist kan worden, dat de gekasseide baan, waarop het ongeval zich voordeed, niet meer beantwoordde aan de bedoeling door de bevoegde overheid beoogd bij het aanleggen van de Prins Boudewijnlaan en ongetwijfeld van aard was om bij de weggebruikers een valse indruk van veiligheid te wekken;

Overwegende dat door verweerster niet wordt bewezen, dat de slechte staat van onderhoud, in dewelke de baan verkeerde, aan overmacht te wijten is, dat inderdaad de late uitbetaling der oorlogsschade of het ontbreken van financiële mogelijkheden niet van aard zijn om de gemeente van haar verplichting tot onderhoud vrij te stellen;

Dat zij in ieder geval tot de uitvoering van voorlopige herstellingswerken had dienen over te gaan;

Overwegende dat verweerster insgelijks krachtens artikel 50 van het Decreet van 14 December 1789 en artikel 3 der wet van 16-24 Augustus 1790 de slechte staat van het wegdek en het gevaar waaraan de weggebruikers hierdoor blootgesteld werden, behoorde te signaleren door een passend verkeersteken;

Dat deze artikelen inderdaad dienen te worden uitgelegd in die zin, dat zij niet alleen aan de gemeente-overheid de bevoegdheid toekennen, maar haar tevens de verplichting opleggen om voor de zekerheid van het verkeer op straat te zorgen (Hof van Verbreking, 20 December 1951, Rechtskundig Weekblad 1952, kol. 1822; Cass. 8 Juli 1943, Pas. 1943, I, 291; Hof van Beroep te Brussel, 3 Februari 1951, Rechtskundig Weekblad 1951, kol. 1409; Liège, 5 November 1945, Rev. de l'Administration, 1946, p. 166; contra: Cass., 3 mars 1938, Bulletin 1938, p. 77; Oudenaarde, 17 November 1948; R. Wilkin, Commentaire Loi Communale, T. I, p. 555);

Overwegende dat uit de door de deskundige gedane vaststellingen blijkt dat de slechte staat, waarin de baan verkeerde, in oorzakelijk verband staat met het verkeersongeval;

Dat indien uit het onderzoek gebleken is, dat de autobestuurder zich reeds vanaf een zekere afstand rekenschap kon geven van de erbarmelijke toestand van het wegdek, hij nochtans kan gemeend hebben dat de staat van de baan zou verbeteren, en zich niet noodzakelijk moest verwachten aan plotselinge inzakkingen van grote diepte;

Dat desbetreffend dient te worden aangestipt dat door de deskundige wordt vermeld dat het gevaar door de slechte toestand van het wegdek geboden, slechts door de weggebruikers ontwaard kan worden, wanneer met een zekere snelheid werd gereden en dat door de rechterlijke politie benadrukt is dat de putten, waarvan hoger gewag, « in de baan niet op te merken waren vanuit de richting van waar de auto kwam, daar ze gelegen waren achter een kleine verhoging in de rijweg op de plaats waar een waterput gelegen is » (cfr. blad 2 van proces-verbaal 6984);

Dat aan de hand van het overwogene blijkt dat het verkeersongeval niet uitsluitend te wijten is aan de

grote snelheid, waarmede door de autobestuurder gereden werd, doch insgelijks en in zekere mate aan de slechte staat waarin de baan verkeerde;

Dat desbetreffend dient rekening gehouden te worden met de zeer grote snelheid, waarmede door de autobestuurder op het ogenblik van het ongeval gereden werd, des te meer dat de auto door hem gestuurd door een bijzonder laag chassis gekenmerkt is; met het feit dat volgens de echtgenote van het slachtoffer de auto sedert een honderdtal meter reeds geweldig begon te dansen en met de omstandigheid dat door de autobestuurder een proefrit werd gedaan op een baan, die volgens zijn eigen verklaring hem onbekend was;

Dat het dan ook billijk voorkomt $\frac{3}{4}$ der verantwoordelijkheid ten laste van de autobestuurder te leggen en $\frac{1}{4}$ ten laste van de gemeente;

Dat er ter zake geen aanleiding bestaat om de gemeente in solidum te veroordelen tot al de schadelijke gevolgen van het ongeval;

Wat de schade betreft :

Overwegende dat door eerste aanlegster de schade, door haar en haar kinderen geleden, berekend wordt op grond der tabellen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas van 1904, terwijl verweerster integendeel de toepassing vordert van de tabel gehecht aan het Koninklijk Besluit van 21 September 1926;

Overwegende dat om de vermoedelijke levensduur van de slachtoffers te bepalen het wenselijk voorkomt de thans geldende demographische gegevens in acht te nemen en beroep te doen op de nieuwe tabellen, opgemaakt door de heer Dillaert, hoofdstaticus van het Nationaal Instituut voor Statistiek (cfr. Studie van J. Ronse, Rechtskundig Weekblad 1951, kol. 1538 en volg.; Hof van Beroep te Gent, 3e Kamer, 24 April 1952, Rechtskundig Weekblad, kol. 278; Hof van Beroep te Brussel, Diels/Goris, Verschure, 10e Kamer, 24 October 1951);

Overwegende dat aan de hand van deze tabellen de levensduur van het slachtoffer, dat 43 jaar oud was toen het ongeval plaats greep, 28 jaar bedraagt;

Overwegende dat op grond van de door aanlegsters voorgebrachte bescheiden het gemiddeld inkomen van het slachtoffer billijk op 250.000 frank mag geschat worden, doch dat hiervan de uitgaven, die met het overlijden van het slachtoffer vervallen, dienen afgetrokken te worden, d.w.z. 30 %, zoals door aanlegster zelve voorgesteld, zodat het gemiddeld inkomen van het slachtoffer op 250.000 — 75.000, zijnde 175.000 frank dient vastgesteld te worden;

Overwegende aldus dat de schade met een kapitalisatie à $4\frac{1}{2}$ % een bedrag vertegenwoordigt van 175.000 $\times$ 15,74 = 2.754.500 frank;

Dat hiervan het bedrag van 735.553 frank, dat door de verzekeringsmaatschappij aan eerste aanlegster zo voor haarzelve als voor haar minderjarige kinderen uitbetaald werd, dient afgetrokken te worden, met uitzondering der begrafeniskosten, aldus 2.754.500 — 733.053 frank of 2.021.447 frank;

Overwegende dat het gedeelte van het netto-inkomen van het slachtoffer, dat aan ieder der vier kinderen tot hun meerderjarigheid toekomt, billijk op $\frac{3}{16}$ mag bepaald worden, d.w.z. $175.000 \times \frac{3}{16} = 32.812,50$ frank;

Overwegende dat met het oog op de reeds door de verzekeringsmaatschappij verrichte betaling dit gemiddeld bedrag dient herleid te worden tot $32.812,50 \times 2.021.447 : 2.754.500$ zijnde 24.079 fr.;

Overwegende dat op grond hiervan en rekening

houdende met de ouderdom der kinderen op de dag van het ongeval, hun onderscheidelijk aandeel in hogervermeld kapitaal als volgt dient bepaald te worden :

Luc, geboren op 2.5.1936 (9 j.) :

$$24.079 \times 7.26 = 174.813 \text{ Fr.}$$

Monique, geboren op 14.2.1938 (11 j.) :

$$24.079 \times 8.52 = 205.153 \text{ fr.}$$

Marc, geboren op 10.11.1939 (12 j.) :

$$24.079 \times 9.11 = 219.359 \text{ fr.}$$

Jean-Marie, geboren op 20.4.41 (14 j.) :

$$24.079 \times 10.22 = 246.087 \text{ fr.}$$

totaal : 845.412 fr.

Overwegende dat voor de moeder dienvolgens overblijft $2.021.447 - 845.412 = 1.176.035$ fr.;

Overwegende dat het billijk voorkomt aan eerste aanlegster als echtgenote van het slachtoffer een vergoeding wegens morele schade van 100.000 fr. toe te kennen en aan ieder der vier kinderen de som van 25.000 fr.;

Dat de uiteindelijke afrekening der schade, door aanlegsters geleden en door verweerster te betalen, zich dus als volgt voordoet :

1. Voor eerste aanlegster in eigen naam :

$$1.176.035 + 100.000 : 4 = 319.008,75 \text{ fr.};$$

2. Voor eerste aanlegster in haar hoedanigheid van moeder-voogdes :

$$\text{A. voor Luc } 174.813 + 25.000 : 4 = 49.953,25 \text{ fr.};$$

$$\text{B. voor Monique } 205.153 + 25.000 : 4 = 57.538,25 \text{ frank};$$

$$\text{C. voor Marc } 219.359 + 25.000 : 4 = 61.089,75 \text{ fr.};$$

$$\text{D. voor Jean-Marie } 246.087 + 25.000 : 4 = 67.771,75 \text{ frank};$$

3. Voor de Verzekeringsmaatschappij :

$$735.553 \times 1 : 4 = 183.888.25 \text{ fr.};$$

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle andere en tegenstrijdige besluiten verwerpen-
de; Rechtdoende op tegenspraak;

Veroordeelt verweerster om aan eerste aanlegster persoonlijk te betalen de som van 319.008,75 fr., en als moeder-voogdes in aanwezigheid van tweede aanlegster

voor haar zoon Luc : de som van 49.953,25 fr.;

voor haar dochter Monique : de som van 57.538,25 frank;

voor haar zoon Marc : de som van 61.089,75 fr.;

en voor haar zoon Jean-Marie : de som van 67.771,75 frank;

Veroordeelt verweerster om aan derde aanlegster te betalen de som van 183.888,25 fr.;

Dit alles met de moratoire intresten sedert 15 Mei 1948, de gerechtelijke intresten, en de kosten van het geding.

NOOT 1. — Voor de aansprakelijkheid van de Staat voor de schadelijke gevolgen van de slechte toestand van de door hem onderhouden wegen zie o.a. Hof van Beroep Brussel, 10 November 1951, R.W. 1952-1953, 367.

2. — Wat de toepassing van de levensduurtabellen Dillaerts betreft, verg. o.a. Hof van Beroep Gent, 14 Juli 1952, R.W. 1952-1953, 600, met noot J. Ronse en Hof van Beroep Luik, 11 Dec. 1952, R.W. 1952-1953, 1013.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

2 December 1952.

Voorzitter : M. A. van Lerberghe.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Faillissement. — Nieuwe faillietverklaring gedurende het nog lopende eerste faillissement. — Rechten van de schuldeisers in het eerste faillissement en van die in het tweede.

Een failliet, wiens faillissement nog voortduurt ofwel gesloten is wegens gemis van actief (in welk geval het enkel geschorst is), kan opnieuw failliet worden verklaard. Ofschoon aan de gefailleerde van de faillietverklaring af het beheer van al zijn goederen ontnomen wordt, zelfs van die, welke hij gedurende het faillissement mocht verwerven (artikel 444 W. v. K.), is hij bekwaam gedurende zijn faillissement nieuwe zaken zonder machtiging te drijven.

Het tweede faillissement mag geen nadeel toebrengen aan de schuldeisers in het eerste; ook op de nieuwe goederen, die de gefailleerde na het eerste vonnis met nieuwe middelen heeft verkregen, hebben zij recht van verhaal. De schuldeisers, die na het eerste vonnis van faillietverklaring met de gefailleerde hebben gehandeld, hebben hem de nieuwe goederen doen verkrijgen, met hun rechten bezwaard, zodat zij op die onder bezwarende titel verkregen goederen recht van verhaal hebben bij voorrang boven de schuldeisers van voor de eerste faillietverklaring. Zulks schept geen enkel voorrecht, dat immers alleen bij de wet kan toegekend worden, maar is een billijkheidsregeling.

De curator in het eerste faillissement is gerechtigd de inschulden van de schuldeisers in het eerste faillissement in het passief van het tweede faillissement te doen opnemen, ten einde hen pondspondsgewijze te doen delen in de opbrengst van de nieuwe goederen, die de gefailleerde om niet heeft verkregen, en in het overschot van de opbrengst der nieuwe goederen, die de gefailleerde onder bezwarende titel heeft verworven, nadat de nieuwe schuldeisers daaruit zijn voldaan.

Desmet.

Gezien de mededeling van de heer Procureur des Konings te Kortrijk, dd. 29 November 1952, waaruit blijkt dat Desmet Armand Jacques, geboren te Montpellier op 22 April 1919, en wonende te Lauwe-Wevelgemstraat 126, sinds einde 1949 te Lauwe als groothandelaar in koloniale waren gevestigd is en briefpapier gebruikt met volgend hoofd: «Koffiebranderij Kofico, Handelsregister Kortrijk 20203 — Bank van Brussel», terwijl Desmet in werkelijkheid geen koffiebranderij heeft, geen handelsregister te Kortrijk en geen rekening bij de Bank van Brussel, en dat hij sinds zijn vestiging te Lauwe schulden heeft bij 87 firma's of personen voor een gezamenlijk bedrag van meer 800.000 frank wegens niet-betaling van geleverde koopwaren;

Overwegende dat elke koopman, die ophoudt te betalen en wiens krediet aan het wankelen is gebracht, in staat van faillissement is; dat Desmet ter zake opgehouden heeft te betalen op een tijdstip dat hij nog koopman was;

Overwegende dat Desmet in staat van faillissement verklaard werd bij vonnis van 2 December 1948 der

Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, zetelende in handelszaken;

dat dit faillissement ofwel nog voortduurt, ofwel gesloten is bij gemis aan actief (in welk geval het louter geschorst is), ofwel gesloten is;

dat in het laatste geval het faillissement door deze Rechtbank normaal kan uitgesproken worden;

dat in de twee eerste gevallen Desmet opnieuw failliet kan worden verklaard (Namur, T. III, n° 1605; Ruben de Couder, V° Faillites, n° 75; Verbr. Fr., 8 Mei 1878, I, 309; Paris, 4 Maart 1891, Dalloz 1892, II, 281; Lyon, 12 Juli 1869, D. 1870, II, 10; Caen, 29 Mei 1882, Journal Faillites, 1882, p. 279);

Overwegende dat aan de gefailleerde, vanaf de faillietverklaring, het beheer van zijn goederen, zelfs van die, welke hij gedurende zijn staat van faillissement mocht verwerven, onttrokken wordt (artikel 444); dat echter algemeen aangenomen wordt dat de gefailleerde na het eerste vonnis van faillietverklaring gerechtigd is gedurende het faillissement nieuwe zaken zonder machtiging te drijven (Verbr., 3 Maart 1855, Pas. 1855, I, 172; R. P. D. B., V° Faillite, n° 345);

Overwegende dat het faillissement in beginsel één, algemeen en ondeelbaar is, waaruit voortvloeit dat eenzelfde handelaar niet gelijktijdig meermalen in staat van faillissement kan verklaard worden, wanneer hij zelfs met verschillende bijhuizen, slechts één en dezelfde handel dreef;

dat, zo in dergelijk geval het faillissement terzelfdertijd door twee of meer rechtbanken uitgesproken wordt, regeling van geschillen over rechtsmacht moet geschieden;

dat dergelijk geval zich ter zake niet voordoet;

Overwegende dat geen enkele wetsbepaling zich verzet tegen het feit dat een handelaar het voorwerp wordt van een dubbel faillissement in twee verschillende plaatsen en voor volkomen afzonderlijke handelsverrichtingen;

dat dergelijk geval zich in casu voordoet, vermits Desmet na het faillissementsvonnis van 2 December 1948 te Mechelen, zich te Lauwe is komen vestigen en hij daar een volkomen nieuwe handelszaak met nieuwe gelden en goederen is begonnen;

Overwegende dat dit tweede faillissement weliswaar de rechten der schuldeisers van het eerste faillissement niet mag krenken, zelfs niet op de nieuwe goederen, die de gefailleerde na het vonnis van faillietverklaring met nieuwe middelen heeft verworven, voor zover de eerste schuldeisers daarop recht hebben;

Overwegende immers dat de schuldeisers, die na het eerste faillissement met Desmet hebben gehandeld, hem deze goederen cum sua causa, dit is bezwaard met hun rechten, hebben doen verwerven, zodat deze schuldeisers op de door Desmet na het faillissementsvonnis van 2 December 1948 onder bezwarende titel verworven goederen, eerder recht hebben dan de schuldeisers van vóór het faillissementsvonnis van 2 December 1948 (R. P. D. B., V° Faillite, n° 350 met rechtspraak en rechtsleer);

dat dergelijke oplossing geen eigenlijk voorrecht, hetwelk alleen door de wet kan worden verleend, tot stand brengt, maar een billijkheidsregeling utilitatis causa schept;

dat de curator in het eerste faillissement gerechtigd is de inschulden der schuldeisers van het eerste faillissement in het passief van het tweede faillissement te doen opnemen ten einde deze te doen delen pondspondsgewijze in de nieuwe goederen, die de gefailleerde om niet heeft verworven, en voor het overschot in de nieuwe goederen, die de gefailleerde onder bezwarende titel heeft verworven, na voldoening der

nieuwe schuldeisers (aldus: Verbr. Fr., 12 Januari 1864 - motieven - Sirey, 1864, I, 17; Hof Caen, 12 Maart 1885, Sirey 1889, I, 81; anders: Verbr. Fr., 22 November 1887, Sirey 1889, I, 81);

Overwegende dat het actief van dit nieuwe faillissement onvoldoende schijnt en de kosteloze rechtspleging derhalve dient toegestaan te worden;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Verklaart ambtshalve in staat van faillissement de genaamde Desmet Armand Jacques, geboren te Montpellier op 22 April 1919, en wonende te Lauwe, Wevelgemstraat 126, handel drijvende onder de benaming « Koffiebranderij Kofico, Handelsregister Kortrijk 20203 »;

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Algemene vergadering te Marche op 16 Mei 1953

Het was in de lieve en lachende stad Marche dat bij een heerlijke lentezon het Verbond der Belgische Advocaten haar laatste algemene vergadering hield vóór het jaarlijks congres, dat zal plaats hebben te Kortrijk op 27 Juni aanstaande.

De balies van Aarlen-Marche-Neufchâteau hebben aan het Verbond een hartelijke en warme ontvangst voorbehouden, zoals dit te verwachten was door al wie de zo loyale en minzame geest kent van onze Ardeense confraters.

Vóór de opening van de zitting werd door de Heer Rechter Leboutte en door de Heer Voorzitter Stafhouder Collignon bloemen neergelegd aan het monument dat opgericht werd ter ere van de nagedachtenis van de Heer Rechter Calmeau.

De zitting werd voorgezeten door de Heer Stafhouder Collignon, omringd door de Heer Rechter Leboutte, in vervanging van de Heer Degrunne, voorzitter der Rechtbank, die door een recente rouw ten zijnent weerhouden werd; de Heer Jacques Poncelet, Procureur des Konings, de Heer Rechter Warnotte, de Heer Substituut de Halleux, de Heren Stafhouders Cribomont en Calozet; Mr Bourguignon; de Heer Stafhouder Gobbe, ondervoorzitter van het Verbond; Mr Thiebault, secretaris generaal; Mrs Diercxsens, Janne en Ugeux, secretarissen.

Vermelden wij tussen de talrijke aanwezigen, hoofdzakelijk samengesteld uit leden der balie van Marche, Aarlen, Dinant, Neufchâteau, Luik en Verviers, Mr Van Leynseele, stafhouder der Orde van Advocaten bij het Hof van Verbreking; de Heren Stafhouders Coeckelbergs, Hoornaert, Baeté, Loumaye, Mrs Nieuwenhuys, Dobbelaere, Gielen, enz.

De Heer Rechter Leboutte sprak in naam van de balie van Marche een welkomsgroet uit aan het Verbond; hij drukte andermaal op de noodzakelijkheid ener samenwerking in volle vertrouwen, die de verhoudingen tussen de balie en de magistratuur moet kenschetsen in het belang ener goede rechtsbedeling.

Na haar dagorde te hebben aangevangen hoort de vergadering eerst een uitstekend verslag van Mr De Baeck der balie van Antwerpen, die een grondige kritiek naar voren brengt van het wetsvoorstel op het uitoefenen van het beroep van advocaat, dat thans aan het Parlement onderworpen is; hij wijst op de vergissingen en gevaren van zekere bepalingen bevat in dit wetsvoorstel. Dit verslag, dat in het

Nederlands en in het Frans werd uitgebracht, werd algemeen goedgekeurd.

In dezelfde orde van gedachten brengt Mr Janne, met het talent en de grondigheid die hem kenmerken, een aantal doorslaande bemerkingen naar voren betreffende het wetsvoorstel tot oprichting van tuchtraden van beroep. De vergadering behoudt aan deze uiteenzetting een warm applaus voor en is algemeen van oordeel dat het volstrekt noodzakelijk is dat dit wetsvoorstel, alvorens het aan het Parlement ter bespreking zou voorgelegd worden, grondige wijzigingen zou ondergaan.

Mr Dubru der balie van Luik bestijgt daarna de tribune en vat de uiteenzetting samen die hij gehouden heeft voor de Conférence Libre du Jeune Barreau de Liège. Hij onderlijnt vooral wat hij noemt « les dangereux silences » van het wetsvoorstel.

Na de historische grondslagen van de instelling der balie en haar opdrachten te hebben in herinnering gebracht, legt hij de klemtoon op het feit dat de taak van de balie uitsluitend dient te bestaan in de consultatie, de verzoening, de pleidooien en de arbitrage; hij wijst er op dat het doelloos is wetgevende maatregelen te nemen en de disciplinaire regelen, die het beroep van advocaat beheersen, te willen samenvoegen, wanneer de instelling zelf van de balie in gevaar wordt gebracht door het voortdurend opdringen der zaakwaarnemers en allerhande fiscale agenten. Het onderzoek van de amendementen die hij voorstelt aan het wetsontwerp wordt verschoven naar een volgende zitting.

Door het hog gehalte van de uitgebrachte verslagen en de uitstekende besprekingen, die er op volgden, heeft de vergadering eens te meer bewezen hoe het Verbond der Belgische Advocaten steeds meer en meer levenskrachtig wordt en de voorzitter, vooreer hij de zitting sloot, heeft dringend gewezen op de klaarblijkelijke noodzakelijkheid voor al de advocaten van het land gegroepeerd te zijn in de schoot van het Verbond.

M. en Mme Bourguignon ontvingen daarna op allervriendelijkste wijze de leden van het Verbond in hun prachtig eigendom en al de aanwezigen zullen van deze dag de beste herinneringen bewaren met de overtuiging dat aan het individualisme van de balie spoedig en definitief dient vaarwel gezegd.

Emmanuel Thiebault,
Secretaris generaal.

RECHTERLIJK LEVEN

AFSCHEID VAN DE HEER H. ANTHONIS, VOORZITTER VAN DE RECHTBANK TE ANTWERPEN

De Heer H. Anthonis, voorzitter der Rechtbank van Antwerpen, tot de wettelijke ouderdomsgrens gekomen, heeft zopas zijn ambt neergelegd. Op Woensdag 20 Mei l.l. had er een afscheidsplechtigheid plaats op het Gerechtshof in de zaal van de magistraten, ingericht door de gehele rechterlijke familie. Heer de magistratuur, zowel van de zetel als van het parket, was aanwezig, de Raad der Orde van Advocaten en deze der Pleitbezorgers en een afvaardiging van de griffie.

Wanneer de Heer voorzitter Anthonis zijn intrede deed werd hij door al de aanwezigen van harte toegejuicht.

De Heer Van Hal, d.d. voorzitter der Rechtbank, sprak de Heer Anthonis eerst toe en bracht hem

hulde voor het vele dat hij verwezenlijkt had in het voordeel van de Antwerpse rechtbank en van de magistratuur.

De Heer Procureur des Konings Herman Sabbe gaf in een prachtige rede een overzicht van het leven van den gehuldigde en deed in hoogstaande literaire bewoordingen zijn grote verdiensten uitschijnen.

Daarna spraken nog de stafhouder der balie Mr R. Victor, de voorzitter van de Tuchtkamer der Pleitbezorgers, Mr Lang, en de Heer hoofdgriffier Pauwels.

Er werden de feesteling geschenken en bloemen aangeboden.

De Heer Voorzitter Anthonis bedankte in ontroerde bewoordingen en sprak zijn liefde uit voor het ambt der magistratuur, terwijl hij wees op de noodzakelijkheid er onverpoosd voor te waken dat het prestige en de onafhankelijkheid van de magistraat in de tegenwoordige tijdsomstandigheden zou gewaarborgd blijven. Deze prachtige rede werd onthaald op een onbedaarlijk applaus.

Na de spreekbeurten had er een receptie plaats waarbij al de aanwezigen nog geruime tijd in een gezellige atmosfeer samenbleven. Zij zullen alle aan deze vergadering een blijvende herinnering bewaren.

MEDEDELINGEN

PRIJS A. VLEURINCK

De Algemene Practische Rechtsverzameling v.z.w.d. vestigt de aandacht van de lezers van het Rechtskundig Weekblad op de prijs A. Vleurinck, door de Vereniging uitgeschreven, en waarvan het reglement verscheen in het Rechtskundig Weekblad, jaargang 1952-53, n° 4, kol. 178 en volgende.

Aan de eventuele mededingers wordt in herinnering gebracht dat de handschriften moeten ingeleverd worden op het secretariaat van de A.P.R., Zandpoortstraat, 33, Gent, uiterlijk op 15 October 1953.

Namens de Beheerraad:

Jan RONSE,	J. AXTERS,
<i>Advocaat bij het Hof van Raadsheer in het Hof van</i>	<i>Beroep te Gent.</i>
<i>Beroep te Gent.</i>	<i>Voorzitter.</i>
Secretaris.	

INTERNATIONALE DAGEN VOOR RECHTSGESCHIEDENIS TE BREDA

Op 21, 22 en 23 Mei hebben te Breda samenkomsten plaats gehad van rechtshistorici, ingericht door de Société d'histoire du droit des pays flamands, picards et wallons. Wij laten hieronder de lijst volgen van de zeer belangrijke spreekbeurten welke tijdens deze vergaderingen werden gehouden:

Donderdag, 21 Mei: openingszitting:

- Toespraak van de Heer E. M. Meyers, oud hoogleraar van de rechtsfaculteit der Universiteit te Leiden.
- Toespraak van de Heer R. Monier, hoogleraar der rechtsfaculteit van Parijs, voorzitter van de vereniging.

Mededelingen:

- De Heer G. Lepointe, hoogleraar der rechtsfaculteit te Parijs: L'influence de Grotius en France (in de 17e eeuw).

— De Heer H. Houwens Post. Docent aan de universiteit te Utrecht: L'Abbé de Saint-Pierre et les Pays-Bas.

— De Heer X. Janne d'Othée, hoogleraar aan de Universiteit te Luik: Une lettre de change de Port-Royal (1670).

— De Heer B. H. D. Hermesdorf, hoogleraar aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen: Un centenaire à ne pas oublier: Saint Bernard de Clairvaux.

— De Heer Ch. Dereine, hoogleraar aan de Universiteit te Leuven: Libertés et dépendance des collégiales liégeoises aux XIe et XIIe s.

— De Heer H. P. Schaap, griffier van het Kanton-gerecht te Assen: Quelques renseignements sur Wybrant Dominicusz Bornstra, Professeur à l'Université de Douai, de 1562 à 1579.

— De Heer Dr P. Dieleman (Amersfoort): Deux ordonnances relatives à des inondations d'autrefois, l'une de Jean sans Peur (25 mars 1410), l'autre de Philippe II (2 mars 1576).

Vrijdag 22 Mei:

— De Heer René Warlomont, rechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel: L'influence de la coopération belge et de la doctrine française sur l'élaboration du Code civil néerlandais de 1837.

— De Heren R. Feenstra, hoogleraar aan de Universiteit te Leiden, et G. Spykerboer, assistent aan de Universiteit te Utrecht: Les Coutumes de Gueldre (Quartier de Ruremonde) de 1619 et les Coutumes d'Anvers dites compilatae.

— De Heer Ph. Godding, advocaat te Brussel: Les conflits à propos des lettres échevinales des villes brabançonnnes (XVe-XVIIIe siècles).

— De Heer M. Yans, bijgevoegd conservator der Rijksarchieven te Luik: L'influence du droit minier liégeois sur l'urbanisme.

— De Heer Dr S. J. Fockema Andreae, lid van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen: Remarques sur le droit ecclésiastique dans la République des Pays-Bas.

— De Heer A. C. F. Koch, stadsarchivaris te Denter: L'origine de la haute et de la moyenne justice en France.

— De Heer Dr P. Feuchère, lid van de Commissions historiques du Nord et du Pas-de-Calais: Recherches sur les Pairies (étude géographique et institutionnelle).

— De Heer Dr Jan den Tex (Leusden): Le procès d'Odenbarnevelt (1618-1619) fut-il un meurtre judiciaire?

Ter gelegenheid van de Internationale Dagen voor rechtsgeschiedenis werd er een belangrijke tentoonstelling ingericht van oude boeken betreffende het recht, gedrukt in de Nederlanden, doch van vreemde oorsprong.

ECHTSCHIEDINGEN VAN BELGEN IN HET BUITENLAND

In het Rechtskundig Weekblad van 1 Februari 1953 (n° 20, kol. 862) verscheen een van 15 Maart 1951 daterende circulaire van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, i.v.m. in Nederland gevoerde echtscheidingsprocessen door Belgen. Deze circulaire trok in Nederland begrijpelijkerwijze de aandacht, omdat in het rondschrijven van de Procureur-generaal alleen sprake was van in Nederland door Belgen gevoerde echtscheidingsprocessen (terwijl ook in andere landen door Belgen echtscheidingsprocessen worden gevoerd) en de bepaling van art. 11, 2 van het Belgisch-Nederlands verdrag van 28 Maart 1925 klaarlijklijk door deze magistraat als niet geschreven zijnde werd beschouwd.

Door de Minister van Justitie werd d.d. 7 Maart 1953 in verband met hetzelfde vraagstuk aan de gouverneurs der provincies en de procureurs-generaal bij de hoven van beroep een voor alle in het buitenland uitgesproken echtscheidingen geldende circulaire gezonden, waarvan wij de tekst hierna laten volgen :

Het komt meer en meer voor dat de gemeentelijke diensten, zowel van de burgerlijke stand als van de bevolking, verzocht worden in hun registers melding te maken van echtscheidingen uitgesproken in het buitenland.

In meerdere gevallen missen deze echtscheidingen alle rechtskracht in België, hetzij dat er geen rekening gehouden werd met het persoonlijk statuut der partijen, hetzij dat de Belgische internationale openbare orde miskend werd.

De gemeentelijke diensten staan dan ook dikwijls voor een kiese taak.

De practijk die er in bestaat randmeldingen aan te brengen in de registers van de burgerlijke stand en wijzigingen in de bevolkingsregisters of vreemdelingenregisters en op de identiteitsstukken der belanghebbenden, zonder een grondig en voorafgaand onderzoek naar de geldigheid der echtscheiding, is van die aard dat zij sommige personen in dwaling zou kunnen brengen vermits de nietigheid der echtscheiding eventueel later zal blijken wanneer de belanghebbenden het inzicht zullen te kennen geven een nieuw huwelijk aan te gaan of een verklaring tot herkrijging der Belgische nationaliteit te onderschrijven.

Ten einde in deze aangelegenheid een juiste toepassing der wettelijke voorschriften te verzekeren, past het dat in de bevolkingsregisters of vreemdelingenregisters en op de identiteitsstukken der belanghebbenden geen wijzigingen, op grond van de in het buitenland bekomen echtscheidingen, zouden aangebracht worden dan op eensluidend advies van de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Deze zal nagaan of de echtscheiding rechtsgeldig is in België; in geval van twijfel zal hij de Procureur des Konings raadplegen.

Indien uit het aldus ingesteld onderzoek blijkt dat de echtscheiding geldig is in België, dan mogen in de bevolkingsregisters of vreemdelingenregisters en op de identiteitsstukken de gevraagde wijzigingen aangebracht worden.

Melding van de geldig bevonden echtscheiding mag eveneens gemaakt worden in de rand van de in België opgemaakte of overgeschreven huwelijksakte. Deze randmelding moet echter steeds ten titel van eenvoudige inlichting aangebracht worden; zij dient bijgevolg niet in rode inkt uitgevoerd noch door de ambtenaar van de burgerlijke stand ondertekend te worden.

De in het buitenland bekomen echtscheidingen dienen niet in de registers van de burgerlijke stand overgeschreven te worden. Dit geldt zowel voor de vonnissen van echtscheiding als voor de akten van echtscheiding.

Er moet alleen uitzondering gemaakt worden voor de buitenlandse vonnissen die door het exequatur van een Belgische rechtbank bekrachtigd werden.

In dit laatste geval zal het beschikkend gedeelte van het vonnis of arrest van bekrachtiging in de registers van de burgerlijke stand overgeschreven worden en zal er melding van gemaakt worden in de rand van de in België opgemaakte of overgeschreven huwelijksakte. Deze randmelding zal in rode inkt uitgevoerd en door de ambtenaar van de burgerlijke stand ondertekend worden.

Gouverneurs :

Ik verzoek U hetgeen voorafgaat bij middel van het bestuursmemoriaal ter kennis te willen brengen van de gemeentebesturen van uwe provincie.

Procureurs-Generaal :

Ik verzoek U hetgeen voorafgaat ter kennis te willen brengen van de heren Procureurs des Konings en ambtenaren van de burgerlijke stand van uw ambtsgebied.

De Minister,
(get.) du Bus de Warnaffe.

TIJDSCHRIFTEN

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4295.

Dr E. D. Hirsch Baliin, De herziening der Auteurswet (1). — Mr P. W. Van der Ploeg, Het nieuwe B.W., Het erfrecht bij versterf en de legitieme portie van de langstlevende echtgenoot. — Dr Karoly Szladits, Das neue Ungarische Zivilrecht. — Prof. Mr G. de Grooth, Overzicht Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht 1952 (1).

Nederlands Juristenblad - afl. 20.

Prof. Mr C. W. van der Pot, Het probleem der Eerste Kamer. — Dr J. R. Stellinga, Het ontwerp-Politiewet, staatsrechtelijk beschouwd. — Dr G. Czapski « Auslandsbonds ». — Dr M. Troostwijk, Perikelen bij minnelijke verkrijging van ter onteigening aangewezen percelen.

Journal des Tribunaux - n° 3981.

Paul Foriers, Relativité et asymétrie de la loi pénale. — Jean Eeckhout, Vers l'appel incident en matière pénale. — Jurisprudence.

Revue de l'Administration et du droit administratif de la Belgique - 5me livraison.

J. M. Quintin, Impositions communales : Les redévances pour le stationnement des véhicules sur la voie publique.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Legislation - 18e cahier.

Blanchet, Le refus du bénéfice du statut du fermage aux premiers italiens. — J. G., La charge des frais de déplacement des lignes de distribution d'énergie électrique à la suite de travaux de voirie. — André Tunc, Le droit des actionnaires d'être informés (rapport spécial des commissaires, compte de profits et pertes).